

Łódź, dnia 27 września 2024 roku

Inicjatorzy przedsięwzięcia
„Ogólnopolskie Zrzeszenie Sędziów AEQUITAS”
aequitaszrzeszenie@gmail.com

Do: The Venice Commission of the Council of Europe
Directorate General for Human Rights and Rule of Law
(DG-I)
Council of Europe
67075 Strasbourg Cedex
France

STANOWISKO
inicjatorów przedsięwzięcia „Ogólnopolskie Zrzeszenie Sędziów
AEQUITAS”

I. Uwagi wprowadzające

1. W związku z wystąpieniem Ministra Sprawiedliwości Adama Bodnara do Komisji Weneckiej z dnia 10 lipca 2024 roku dotyczącym statusu sędziów powołanych przez Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej na wniosek Krajowej Rady Sądownictwa ukształtowanej w trybie określonym przepisami ustawy z dnia 8 grudnia 2017 r. o zmianie ustawy o Krajowej Radzie Sądownictwa oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. z 2018 r. poz. 3) (dalej jako sędziowie powołani od 2018 r.) oraz przedstawieniem przez Ministra Sprawiedliwości Adama Bodnara założeń projektu ustawy o tzw. „przywróceniu ładu konstytucyjnego w sądownictwie” podczas konferencji prasowej w dniu 6 września 2024 roku, pragniemy przedstawić stanowisko

Lodz, September 27, 2024

Initiators of the project
"National Association of Judges AEQUITAS"
aequitaszrzeszenie@gmail.com

To: The Venice Commission of the Council of Europe
Directorate General for Human Rights and Rule of Law
(DG-I)
Council of Europe
67075 Strasbourg Cedex
France

THE POSITION
of the initiators of the project "National Association of Judges
AEQUITAS"

I. Introductory Notes

1. In connection with the letter of the Minister of Justice Adam Bodnar to the Venice Commission dated 10 July 2024 regarding the status of judges appointed by the President of the Republic of Poland at the request of the National Council of the Judiciary established in accordance with the procedure specified in the provisions of the Act of 8 December 2017 amending the Act on the National Council of the Judiciary and certain other acts (Journal of Laws of 2018, item 3) (hereinafter referred to as judges appointed since 2018) and the presentation by the Minister of Justice Adam Bodnar of the assumptions of the draft act on the so-called "restoring constitutional order in the judiciary" during a press conference on 6 September 2024, we would like to present the

Ogólnopolskiego Zrzeszenia Sędziów „AEQUITAS” zawiązanego w dniu 24 września 2024 roku.

2. Na wstępie wskazujemy, że wbrew prezentowanej w przestrzeni publicznej tezie, iż zapowiedziane rozwiązania zostały uzgodnione z przedstawicielami wszystkich środowisk prawniczych, sędziowie, których dotyczyć ma projekt, nie zostali nawet zaproszeni na spotkanie z Ministrem Sprawiedliwości i Prezesem Rady Ministrów, które odbyło się 6 września 2024 roku. Jest to stała praktyka przy konsultacjach tego rodzaju.

3. Założenia ustawy zapowiedzianej przez Ministra Sprawiedliwości w dniu 6 września 2024 roku opierają się na generalnym uznaniu wadliwości powołań sędziowskich dokonanych przez Prezydenta RP od 2018 roku. Taka teza stanowi *novum*, bowiem status sędziów sądów powszechnych i sądów administracyjnych powołanych od 2018 roku nie został dotychczas podważony przez żaden sąd lub trybunał międzynarodowy.

II. Orzecznictwo Trybunału Sprawiedliwości Unii Europejskiej

4. Orzeczenia Trybunału Sprawiedliwości Unii Europejskiej (dalej jako TSUE), które mają uzasadniać usunięcie sędziów z zajmowanych stanowisk sędziowskich, dotyczyły statusu Izby Dyscyplinarnej (obecnie już nie istnieje) oraz Izby Kontroli Nadzwyczajnej i Spraw Publicznych Sądu Najwyższego. Nie dotyczyły one statusu sędziów sądów powszechnych i administracyjnych, którzy objęli stanowisko w wyniku wniosku o powołanie sędziego, przedstawionego Prezydentowi Rzeczypospolitej Polskiej przez Krajową Radę Sądownictwa ukształtowaną wskutek wejścia w życie ustawy z dnia 8 grudnia 2017 roku o zmianie ustawy o Krajowej Radzie Sądownictwa oraz niektórych ustaw. W związku z tym, iż orzeczenia te nie dotyczyły sędziów sądów powszechnych i administracyjnych, powoływanie wyroku TSUE z dnia 21 grudnia 2023 roku (C- 718/21) wobec nich jest nieprawidłowe i wprowadza opinię publiczną w błąd co do statusu ustrojowo-prawnego tychże sędziów. Warto podkreślić, że w powyższym wyroku TSUE wyraźnie wskazał, że z orzecznictwa Trybunału wynika, iż okoliczność, że organ taki jak Krajowa

position of the initiators of the project "National Association of Judges AEQUITAS" established on September 24, 2024.

2. At the outset, we would like to point out that, contrary to the thesis presented in the public space that the announced solutions were agreed with representatives of all legal communities, the judges affected by the project were not even invited to the meeting with the Minister of Justice and the Prime Minister, which took place on September 6, 2024. This is standard practice for consultations of this type.

3. The assumptions of the act announced by the Minister of Justice on 6 September 2024 are based on the general recognition of the defectiveness of judicial appointments made by the President of the Republic of Poland since 2018. Such a thesis is a novelty, because the status of judges of common courts and administrative courts appointed since 2018 has not been questioned by any court or international tribunal.

II. Case law of the Court of Justice of the European Union

4. The judgments of the Court of Justice of the European Union (hereinafter referred to as the CJEU), which are to justify the removal of judges from their judicial positions, concerned the status of the Disciplinary Chamber (currently no longer exists) and the Chamber of Extraordinary Control and Public Affairs of the Supreme Court. They did not concern the status of judges of common and administrative courts who took up their positions as a result of an application for the appointment of a judge, submitted to the President of the Republic of Poland by the National Council of the Judiciary, formed as a result of the entry into force of the Act of 8 December 2017 amending the Act on the National Council of the Judiciary and certain acts. Due to the fact that these judgments did not concern judges of common and administrative courts, citing the judgment of the CJEU of 21 December 2023 (C-718/21) in relation to them is incorrect and misleads public opinion as to the systemic and legal status of these judges. It is worth emphasising that in the above judgment, the CJEU clearly indicated that it follows from the case law of the Court that the fact that

Rada Sądownictwa uczestniczy w procesie powoływania sędziów, składa się w przeważającej mierze z członków wybranych przez władzę ustawodawczą, nie może sama w sobie prowadzić do powzięcia wątpliwości co do statusu sądu ustanowionego uprzednio na mocy ustawy i co do niezawisłości sędziów wyłonionych w tym procesie.

5. Analogicznie również TSUE w kolejnych wyrokach:

- w wyroku z dnia 9 lipca 2020 r. VQ versus Land Hessen, C-272/19, Trybunał w § 54 wskazał, że: "(...) Co się tyczy warunków mianowania sędziego orzekającego w sądzie odsyłającym, należy na wstępie przypomnieć, że sam fakt, iż władze ustawodawcze lub wykonawcze uczestniczą w procesie mianowania sędziego, nie może prowadzić do powstania zależności sędziego od tych władz ani do wzbu-dzenia wątpliwości co do jego bezstronności, jeśli po mianowaniu zainteresowany nie podlega żadnej presji i nie otrzymuje instrukcji w ramach wykonywania swo-ich obowiązków (por. podobnie wyrok z dnia 19 listopada 2019 r., A.K. i in. (...), C-585/18, C-624/18 i C-625/18, EU:C:2019:982, § 133 i przytoczone tam orzecznictwo)". Konkludując fragment uzasadnienia dotyczący niezawisłości są-dów państw członkowskich, jako istotnego elementu państwa prawa, TSUE w § 56 stwierdził, że: "(...) Niezawisłość sądu krajowego powinna bowiem, również pod kątem warunków, w jakich dochodzi do mianowania jego członków, być oce-niana z uwzględnieniem wszystkich istotnych czynników".

- również w kolejnym wyroku z dnia 6 października 2021 r. w sprawie C-487/19 TSUE podkreślił, że: "(...) W ostatecznym rozrachunku to do sądu odsyłającego będzie należało wypowiedzenie się, w świetle ogółu zasad (...) i po przeprowa-dzeniu wymaganej w tym celu oceny, w przedmiocie tego, czy całokształt oko-liczności, w jakich nastąpiło powołanie sędziego (...) mogą skłaniać do wniosku, że (...) nie działał jako niezawisły i bezstronny sąd ustanowiony uprzednio na mo-cy ustawy w rozumieniu prawa Unii. (...) W tym względzie Trybunał miał już sposobność uściślić w kilku niedawnych wyrokach, że sam fakt, iż dani sędziowie (...) zostali powoływani przez Prezydenta RP, nie może powodować ich zależno-ści od tego organu władzy, ani budzić wątpliwości co do ich bezstronności, jeżeli po powołaniu osoby te nie podlegają żadnej presji i nie otrzymują zaleceń pod-czas wykonywania swoich obowiązków" (§ 131 i § 143).

a body such as the National Council of the Judiciary, participating in the process of appointing judges, is composed predominantly of members elected by the legislative authority, cannot in itself give rise to doubts as to the status of a court previously established by law and as to the independence of the judges elected in that process.

5. Similarly, the CJEU in subsequent judgments:

- in the judgment of 9 July 2020, VQ versus Land Hessen, C-272/19, the Court indicated in § 54 that: "(...) As regards the conditions for the appointment of a judge adjudicating in the referring court, it should be recalled at the outset that the mere fact that the legislative or executive authorities participate in the procedure for appointing a judge cannot give rise to the judge's dependence on those authorities or give rise to doubts as to his impartiality, if, after his appointment, the person concerned is not subject to any pressure or receives any instructions in the performance of his duties (see, to that effect, judgment of 19 November 2019, A.K. and Others (...), C-585/18, C-624/18 and C-625/18, EU:C:2019:982, § 133 and the case-law cited therein)". In conclusion to the fragment of the justification concerning the independence of the courts of the Member States as an essential element of the rule of law, the CJEU stated in § 56 that: "(...) The independence of a national court should, also in terms of the conditions in which its members are appointed, be assessed taking into account all the relevant factors".

- also in the subsequent judgment of 6 October 2021 in case C-487/19, the CJEU emphasised that: "(...) Ultimately, it will be for the referring court to rule, in the light of all the principles (...) and after carrying out the assessment required for that purpose, on whether the circumstances in which the judge (...) was appointed as a whole are such as to lead to the conclusion that (...) he did not act as an independent and impartial tribunal previously established by law within the meaning of EU law. (...) In this regard, the Court has already had the opportunity to specify in several recent judgments that the mere fact that the judges in question (...) were appointed by the President of the Republic of Poland cannot make them dependent on that authority or give rise to doubts as to their impartiality, if, after their appointment, those persons are not subject to any pressure and do not receive any recommendations in the performance of their duties" (§ 131 and § 143).

- ponadto w wyroku z dnia 22 lutego 2022 r. w sprawach połączonych C-562/21 PPU i C-563/21 PPU, TSUE wskazał, że: "(...) A zatem okoliczność, że organ taki jak krajowa rada sądownicza, uczestniczący w procesie powołania sędziów, składa się w przeważającej mierze z członków wybranych przez władzę ustawodawczą, nie może sama w sobie prowadzić do powzięcia wątpliwości co do niezawisłości sędziów wyłonionych w tym procesie (...) Jednakże możliwe jest dojście do innego wniosku, jeżeli ta sama okoliczność, w połączeniu z innymi istotnymi czynnikami i warunkami, w jakich dokonano tych wyborów, prowadzi do powstania takich wątpliwości (...)" (pkt 75). W tym samym wyroku Trybunał stwierdził także, że: "(...) nie wystarcza informacja wykazująca, że sędzia lub sędziowie, którzy uczestniczyli w procedurze prowadzącej do skazania osoby, o której przekazanie wniesiono, zostali powołani na wniosek organu składającego się, w sposób przeważający, z członków władzy ustawodawczej lub wykonawczej lub osób wybranych przez taką władzę - tak jak w wypadku KRS od chwili wejścia w życie ustawy z dnia 8 grudnia 2017 r." (pkt 87).

6. Resumując, w żadnym wyroku TSUE nie stwierdzono dotychczas, że sama okoliczność powołania na urząd sędziego z udziałem wadliwie ukształtowanej Krajowej Rady Sądownictwa, przesądza generalnie i abstrakcyjnie, że dana osoba (grupa osób) nie jest sędzią w sensie ustrojowym. Udział takiej osoby w składzie sądu może być jednak uznany, za okoliczność, że sąd w tym składzie nie spełnia warunku niezawisłego i bezstronnego sądu ustanowionego uprzednio na mocy ustawy w rozumieniu prawa Unii Europejskiej, jedynie w połączeniu z innymi istotnymi czynnikami i warunkami, w jakich dokonano tych wyborów, prowadzących do wątpliwości. Przy czym zawsze muszą to być okoliczności realne a nie potencjalne.

III. Orzecnictwo Naczelnego Sądu Administracyjnego

7. Z kolei odnosząc się do stanowiska sądów polskich, należy powołać się przede wszystkim na orzeczenia Naczelnego Sądu Administracyjnego (dalej jako NSA). Wyjaśnić należy, że proces nominacyjny sędziów i asesorów w sądach administracyjnych jest analogiczny do asesorów i sędziów sądów

- moreover, in its judgment of 22 February 2022 in Joined Cases C-562/21 PPU and C-563/21 PPU, the CJEU indicated that: "(...) Therefore, the fact that a body such as the national judicial council, participating in the process of appointing judges, is composed predominantly of members elected by the legislative authority cannot in itself give rise to doubts as to the independence of the judges elected in that process (...). However, it is possible to reach a different conclusion if the same circumstance, combined with other relevant factors and the conditions in which those elections were made, give rise to such doubts (...)" (point 75). In the same judgment, the Court also stated that: "(...) it is not sufficient to have information showing that the judge or judges who participated in the procedure leading to the conviction of the person whose surrender was requested were appointed at the request of a body composed predominantly of members of the legislative or executive authority or persons elected by such authority - as in the case of the National Council of the Judiciary since the entry into force of the Act of 8 December 2017" (point 87).

6. To sum up, no judgment of the CJEU has so far stated that the mere circumstance of appointment to the office of a judge with the participation of the defectively formed National Council of the Judiciary generally and abstractly determines that a given person (group of persons) is not a judge in the systemic sense. The participation of such a person in the composition of the court may, however, be considered as a circumstance that the court in this composition does not meet the condition of an independent and impartial court previously established by law within the meaning of European Union law, only in connection with other significant factors and conditions in which these choices were made, leading to doubts. However, these must always be real circumstances, not potential ones.

III. Case law of the Supreme Administrative Court

7. In turn, when referring to the position of Polish courts, first of all, it is necessary to refer to the rulings of the Supreme Administrative Court (hereinafter referred to as the Supreme Administrative Court). It should be explained that the nomination process of judges and assessors in administrative

powszechnych, tzn. odbywa się z udziałem tej samej Krajowej Rady Sądownictwa.

8. Na szczególną uwagę zasługuje wyrok NSA z dnia 11 kwietnia 2021 r, III FSK 3626/21 (w załączeniu). W uzasadnieniu tego wyroku NSA, po przeanalizowaniu dotychczasowego orzecznictwa TSUE oraz Europejskiego Trybunału Praw Człowieka (dalej jako ETPCz), w tym zastosowania testu Ástráðsson, stwierdził, że „nie sposób stwierdzić, że nastąpiło rażące naruszenie prawa krajowego przy powoływaniu sędziów (asesorów) sądów administracyjnych w dotychczas obowiązującym trybie konstytucyjnym i ustawowym, uwzględniając nawet wątpliwości co do konstytucyjności Krajowej Rady Sądownictwa. Analizując bowiem tryb powoływania sędziego/asesora sądu administracyjnego, formalnie zachowane były wymogi wynikające z art. 179 Konstytucji RP. Nawet gdyby uznać, że organ składający wniosek o powołanie w postaci obecnej Krajowej Rady Sądownictwa nie spełniał wymogów konstytucyjnych, to w oparciu o poczynione powyżej wywody, uznać należy, że wniosek został przedstawiony, podlegał on kontroli sądowej i co najważniejsze Prezydent RP w ramach przyznanej mu kompetencji dokonał jego merytorycznej oceny, powołując daną osobę na stanowisko sędziego/asesora sądu administracyjnego. Nie sposób zatem uznać, odpowiadając na drugie pytanie z testu Ástráðsson, że naruszenie dotyczyło normy o podstawowym znaczeniu dla procedury mianowania sędziów. W końcu odpowiadając na trzecie pytanie, stwierdzić trzeba, że ewentualne naruszenie podlega skutecznej ocenie i może zostać naprawione przez sąd krajowy. O pozytywnej odpowiedzi na trzecie pytanie testu Ástráðsson świadczy dotychczasowe orzecznictwo Naczelnego Sądu Administracyjnego, który wypowiedział się w przedmiocie wniosków o wyłączenie sędziego, wydając postanowienia o odmowie wyłączenia sędziego powołanego na wniosek Krajowej Rady Sądownictwa w obecnym składzie NSA (postanowienia z 5 lutego 2020 r. I OSK 1394/18, I OSK 1918/18, I OSK 1969/18, I OSK 1988/18, I OSK 2055/18, I OSK 2142/18).

O okoliczności oceny sędziów w toku wykonywania obowiązków sędziowskich w tym wyrokowania, zarówno w Naczelnym Sądzie Administracyjnym, jak również wojewódzkich sądach administracyjnych świadczy fakt, że sędziowie powołani w ramach procedury sprzed 2018 roku

courts is analogous to assessors and judges of common courts, i.e. it takes place with the participation of the same National Council of the Judiciary.

8. The judgment of the Supreme Administrative Court of 11 April 2021, III FSK 3626/21 (attached) deserves special attention. In the justification of this judgment, the Supreme Administrative Court, after analyzing the previous case law of the CJEU and the European Court of Human Rights (hereinafter referred to as the ECtHR), including the application of the Ástráðsson test, stated that „it is impossible to conclude that there has been a manifest breach of national law in the appointment of administrative court judges (trainee judges) in the hitherto existing constitutional and statutory procedure, even taking into account the doubts relating to the constitutionality of the National Council of the Judiciary. When analysing the method of appointing a judge/trainee judge of the administrative court, formally the requirements resulting from Article 179 of the Constitution of the Republic of Poland were observed. Even if it were to be concluded that the body submitting the motion for appointment in the form of the current National Council of the Judiciary did not meet the constitutional requirements, then on the basis of the foregoing, it should be concluded that the motion was submitted, was subject to judicial review and, most importantly, the President of the Republic of Poland, within the powers conferred upon him, made a substantive assessment of it, appointing the person concerned to the post of judge/trainee judge of an administrative court. Therefore, in answering the second question of the Ástráðsson test, it cannot be considered that the breach concerned a rule of fundamental importance for the procedure for the appointment of judges. Finally, when answering the third question, it must be concluded that a potential breach is subject to effective assessment and can be remedied by the national court. A positive answer to the third question of the Ástráðsson test is evidenced by the case law of the Supreme Administrative Court to date, which has ruled on motions to disqualify a judge, issuing decisions refusing to disqualify a judge appointed on the motion of the National Council of the Judiciary in the current composition of the Supreme Administrative Court (decisions of 5 February 2020 I OSK 1394/18, I OSK 1918/18, I OSK 1969/18, I OSK 1988/18, I OSK 2055/18, I OSK 2142/18).

nie odmawiają orzekania z nowymi sędziami, co oznacza, że aprobują ich kompetencje do pełnienia funkcji sędziego/asesora sądu administracyjnego oraz nie widzą obawy naruszenia niezawisłości i bezstronności takich sędziów lub niezależności sądów, w których składzie orzekali (por. m. in. wyroki z 26 października 2021 r., III FSK 96/21; z 13 października 2021 r., I FSK 1123/18; z 13 października 2021 r., II FSK 345/19; z 12 października 2021 r., III FSK 173/21; z 21 września 2020 r., II FSK 1145/20; z 16 września 2021 r., III FSK 4025/20; z 18 czerwca 2021 r., I GSK 2019/18; z 14 października 2021 r., I GSK 613/21; z 23 października 2020 r., I GSK 205/18; z 23 października 2020 r., I GSK 456/18; z 28 października 2021 r., III OSK 4143/21; z 14 czerwca 2021 r., III OSK 2414/21; z 29 września 2021 r., I OSK 1415/21). W końcu możliwe jest to również w trybie zastosowanym w rozpoznawanej sprawie, a mianowicie na podstawie art. 183 § 2 pkt 4 P.p.s.a., a więc zbadaniu z urzędu, czy nie zachodziła przesłanka nieważności postępowania ze względu na to, że skład sądu orzekającego był sprzeczny z przepisami prawa albo jeżeli w rozpoznaniu sprawy brał udział sędzia wyłączony z mocy ustawy.

Podsumowując, Naczelny Sąd Administracyjny stwierdził, że sędzia sądu administracyjnego bądź asesor sądowy w wojewódzkim sądzie administracyjnym, powołany do sprawowania urzędu przez Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej, jest sędzią Rzeczypospolitej Polskiej i sędzią europejskim w rozumieniu art. 2 i art. 19 ust. 1 Traktatu o Unii Europejskiej (Dz.U. z 2004 r. Nr 90, poz. 864/30 ze zm.) oraz art. 6 ust. 1(3 TUE w związku z art. 47 Karty Praw Podstawowych (Dz.Urz. UE C 303 z 14 grudnia 2007 r., s. 1), a także art. 6 ust. 1 Konwencji o Ochronie Praw Człowieka i Podstawowych Wolności sporządzonej w Rzymie dnia 4 listopada 1950 r. (Dz.U. z 1993 r., Nr 61, poz. 284 ze zm.), także wówczas, gdy procedura poprzedzająca jego powołanie mogła być dotknięta wadami.

Innymi słowy, w aspekcie unijnych i konwencyjnych standardów prawa do sądu można uznać, że jeżeli w składzie orzekającym wojewódzkiego sądu administracyjnego zasiada sędzia bądź asesor sądowy spełniający konstytucyjne standardy niezależności, niezawisłości i bezstronności, nawet jeżeli został powołany przez Prezydenta na wniosek Krajowej Rady Sądownictwa w składzie ukształtowanym ustawą z dnia 8 grudnia 2017 r., to taki sąd należy uznać za sąd europejski w rozumieniu art. 2 i art. 19 ust. 1 Traktatu o Unii Europejskiej, art. 6 ust. 1-3 TUE w związku z art. 47 Karty

The circumstance of judges' evaluation in the course of performing their judicial duties, including adjudication, both in the Supreme Administrative Court as well as in the voivodship administrative courts is evidenced by the fact that judges appointed under the pre-2018 procedure do not refuse to adjudicate with the new judges, which means that they approve of their competence to perform the function of a judge/trainee judge of an administrative court and do not see any concern of a breach of the independence and impartiality of such judges or the independence of the courts in the composition of which they adjudicated (cf., inter alia, judgments of 26 October 2021, III FSK 96/21; of 13 October 2021, I FSK 1123/18; of 13 October 2021, II FSK 345/19; of 12 October 2021, III FSK 173/21; of 21 September 2020, II FSK 1145/20; of 16 September 2021, III FSK 4025/20; of 18 June 2021, I GSK 2019/18; of 14 October 2021, I GSK 613/21; of 23 October 2020, I GSK 205/18; of 23 October 2020, I GSK 456/18; of 28 October 2021, III OSK 4143/21; of 14 June 2021, III OSK 2414/21; of 29 September 2021, I OSK 1415/21). Finally, it is also possible under the procedure applied in the present case, namely under Article 183(2)(4) of the LPAC, i.e. examination ex officio as to whether there were grounds for invalidity of proceedings due to the fact that the composition of the adjudicating panel was contrary to legal regulations or if a judge disqualified by operation of law participated in examination of the case.

To sum up, the Supreme Administrative Court held that a judge of an administrative court or a court assessor in a voivodship administrative court, appointed to hold office by the President of the Republic of Poland is a judge of the Republic of Poland and a European judge within the meaning of Articles 2 and 19 (1) of the Treaty on European Union (Journal of Laws of 2004 No 90, item 864/30 as amended) and Article 6(1)–(3) of the TEU in conjunction with Article 47 of the Charter of Fundamental Rights (OJ EU C 303, 14 December 2007, p. 1), as well as Article 6(1) of the Convention for the Protection of Human Rights and Fundamental Freedoms, signed in Rome on 4 November 1950 (Journal of Laws of 1993, No. 61, item 284, as amended), also when the procedure preceding his or her appointment may have been flawed.

In other words, in terms of the EU and convention standards of the right to a court, it may be considered that if a judge or a trainee judge who meets the constitutional standards of independence, autonomy and

Praw Podstawowych oraz art. 6 ust. 1 Konwencji o ochronie praw człowieka i podstawowych wolności”.

9. Jedyną różnicą w stosunku do stanu prawnego omówionego w zaprezentowanym wyroku, polega na wprowadzeniu w ustawie - Prawo o ustroju sądów powszechnych dodatkowego tzw. testu niezawisłości sędziego (art. 42a tej ustawy - o czym będzie jeszcze niżej). Oznacza to, że wyłącznie wzmocnieniu, a nie osłabieniu, uległy gwarancje dla strony, w razie powzięcia przez nią wątpliwości co do niezawisłości sędziego.

10. Powyższe znalazło odzwierciedlenie w uchwale Kolegium Naczelnego Sądu Administracyjnego z dnia 13 sierpnia 2024 r., która „uznaje, że wobec asesorów sądowych sądów administracyjnych i sędziów, którzy powołania otrzymali po okresie asesury w sądach administracyjnych, nie ma podstaw do przeprowadzenia ogólnej procedury weryfikacyjnej. Nie można także kwestionować wydawanych z ich udziałem orzeczeń tylko z tego powodu, że w ich powołaniu brała udział Krajowa Rada Sądownictwa, której skład sędziowski został wybrany przez władzę ustawodawczą. Działania władzy ustawodawczej w wykonaniu wyroku ETPC Wałęsa przeciwko Polsce muszą uwzględnić zasadę nieusuwalności sędziego oraz gwarancję wymagającą formy orzeczenia sądu i ustawowej podstawy do złożenia sędziego z urzędu wbrew jego woli (art. 180 ust. 1 i 2 Konstytucji RP), a także zasadę pewności prawa w odniesieniu do wydanych orzeczeń.”

11. Równocześnie Naczelny Sąd Administracyjny wielokrotnie podkreślał, że instytucja wyłączenia sędziego nie służy kontroli działań Prezydenta RP podejmowanych w ramach jego konstytucyjnych kompetencji określonych w art. 179 i art. 144 ust. 2 i ust. 3 pkt 17 Konstytucji RP (wyrok

impartiality sits on the panel of a voivodship administrative court, even if appointed by the President on the motion of the National Council of the Judiciary in the composition formed by the Act of 8 December 2017, such court must be considered a European court within the meaning of Articles 2 and 19(1) of the Treaty on European Union, Article 6(1)-(3) TEU in conjunction with Article 47 of the Charter of Fundamental Rights and Article 6(1) of the Convention for the Protection of Human Rights and Fundamental Freedoms”.

9. The only difference in relation to the legal status discussed in the presented judgment is the introduction in the Act - Law on the Organization of Common Courts of an additional so-called test of the independence of a judge (Article 42a of this Act - which will be discussed further below). This means that only the guarantees for the party in the event of having doubts as to the independence of a judge have been strengthened, not weakened.

10. The above was reflected in the resolution of the Board of the Supreme Administrative Court of 13 August 2024, which "recognises that in the case of assessors of administrative courts and judges who were appointed after the period of assessorship in administrative courts, there are no grounds for conducting a general verification procedure. It is also not possible to question judgments issued with their participation solely on the grounds that the National Council of the Judiciary, whose judicial composition was elected by the legislative authority, participated in their appointment. The actions of the legislative authority in implementing the judgment of the ECtHR Wałęsa v. Poland must take into account the principle of irremovability of a judge and the guarantee requiring the form of a court ruling and a statutory basis for removing a judge from office against his will (Article 180 paragraphs 1 and 2 of the Constitution of the Republic of Poland), as well as the principle of legal certainty in relation to judgments issued."

11. At the same time, the Supreme Administrative Court has repeatedly emphasized that the institution of excluding a judge does not serve to control the actions of the President of the Republic of Poland undertaken within the framework of his constitutional competences specified in art. 179 and art. 144

NSA z dnia 19 marca 2024 r., III OSK 2989/23; postanowienie NSA z dnia 5 września 2023 r., III OSK 2613/21; postanowienie z dnia 18 grudnia 2023 r., I FSK 1827/23; postanowienie NSA z 27 stycznia 2021 r., I OSK 1917/18).

12. Podsumowując, również w orzecznictwie NSA utrwalone jest stanowisko, że sędzia powołany do sprawowania urzędu przez Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej, jest sędzią Rzeczypospolitej Polskiej i sędzią europejskim w rozumieniu art. 2 i art. 19 ust. 1 Traktatu o Unii Europejskiej (Dz.U. z 2004 r. Nr 90, poz. 864/30 ze zm.) oraz art. 6 ust. 1 TUE w związku z art. 47 Karty Praw Podstawowych (Dz.Urz. UE C 303 z 14 grudnia 2007 r., s. I), a także art. 6 ust. 1 Konwencji o Ochronie Praw Człowieka i Podstawowych Wolności sporządzonej w Rzymie dnia 4 listopada 1950 r. (Dz.U. z 1993 r. Nr 61, poz. 284 ze zm.), także wówczas, gdy procedura poprzedzająca jego powołanie mogła być dotknięta wadami” (zob. wyrok NSA z dnia 3 kwietnia 2022, I FPS 3/22; wyrok NSA z 19 marca 2024 r., III OSK 2989/23, wyrok NSA z dnia 4 listopada 2021 r. III FSK 3626/21, wyrok NSA z dnia 4 listopada 2021 r. III FSK 4104/21, III FSK 3626/21, I OSK 1917/18, I OSK 2445/18, I OSK 1713/18, I OSK 1807/18, I OSK 1393/18, I OSK 1393/18, I OSK 1889/18, I OSK 2445/18, I OSK 1394/18, I OSK 1918/18, I OSK 1969/18, I OSK 1988/18, I OSK 2055/18, I OSK 2142/18).

13. Do argumentów podniesionych przez NSA dodać można, że postępowanie nominacyjne sędziego jest wieloetapowe. Rozpoczyna się złożeniem wniosku i udokumentowaniem spełnienia warunków formalnych. Następnie sędzia wizytator sporządza opinię o kwalifikacjach merytorycznych kandydata. Dopiero wówczas dokumenty przekazywane są Krajowej Radzie Sądownictwa. Należy zwrócić uwagę, że sędziowie stanowią tylko część składu Krajowej Rady Sądownictwa. Jej członkami są: Pierwszy Prezes Sądu Najwyższego, Minister Sprawiedliwości, Prezes

sec. 2 and sec. 3 point 17 of the Constitution of the Republic of Poland (judgment of the Supreme Administrative Court of 19 March 2024, III OSK 2989/23; resolution of the Supreme Administrative Court of 5 September 2023, III OSK 2613/21; resolution of 18 December 2023, I FSK 1827/23; resolution of the Supreme Administrative Court of 27 January 2021, I OSK 1917/18).

12. To sum up, the Supreme Administrative Court's case law also consistently holds that a judge appointed to the office by the President of the Republic of Poland is a judge of the Republic of Poland and a European judge within the meaning of art. 2 and Article 19 paragraph 1 of the Treaty on European Union (Journal of Laws of 2004, No. 90, item 864/30, as amended) and Article 6 paragraph 1 TEU in conjunction with Article 47 of the Charter of Fundamental Rights (OJ EU C 303, 14 December 2007, p. I), and Article 6 paragraph 4 of the Charter of Fundamental Rights (OJ EU C 303, 14 December 2007, p. I), 1 of the Convention for the Protection of Human Rights and Fundamental Freedoms, signed in Rome on 4 November 1950 (Journal of Laws of 1993, No. 61, item 284, as amended), also when the procedure preceding his appointment could have been flawed" (see the judgment of the Supreme Administrative Court of 3 April 2022, I FPS 3/22; judgment of the Supreme Administrative Court of 19 March 2024, III OSK 2989/23, judgment of the Supreme Administrative Court of 4 November 2021, III FSK 3626/21, judgment of the Supreme Administrative Court of 4 November 2021, III FSK 4104/21, III FSK 3626/21, I OSK 1917/18, I OSK 2445/18, I OSK 1713/18, I OSK 1807/18, I OSK 1393/18, I OSK 1393/18, I OSK 1889/18, I OSK 2445/18, I OSK 1394/18, I OSK 1918/18, I OSK 1969/18, I OSK 1988/18, I OSK 2055/18, I OSK 21 42/18).

13. The arguments raised by the Supreme Administrative Court may be supported by the fact that the judge nomination procedure is multi-stage. It begins with the submission of an application and proving the meeting of the formal requirements. Then, the inspecting judge prepares an opinion on the candidate's substantive qualifications. Only then are the documents submitted to the National Council of the Judiciary. It should be noted that judges constitute only part of the composition of the National Council of the Judiciary. Its members are also: The First President of the Supreme Court, the Minister

Naczelnego Sądu Administracyjnego i osoba powołana przez Prezydenta Rzeczypospolitej (art. 187 ust. 1 pkt 1 Konstytucji RP) oraz czterech członków wybranych przez Sejm spośród posłów oraz dwóch członków wybranych przez Senat spośród senatorów (art. 187 ust. 1 pkt 3 Konstytucji RP).

IV. Uchwała Sądu Najwyższego z dnia 23 stycznia 2020 r., (BSA 1-4110-1/20).

14. Zakomunikowane przez Ministra Sprawiedliwości projektowane zmiany pomijają także stanowisko Sądu Najwyższego zawarte w uchwale składu połączonych Izb: Cywilnej, Karnej oraz Pracy i Ubezpieczeń Społecznych Sądu Najwyższego z dnia 23 stycznia 2020 r. (BSA I-4110-1/20). W ww. uchwale Sąd Najwyższy wskazał m. in., że „Skala uchybień w postępowaniach konkursowych związanych z powoływaniem sędziów sądów powszechnych i wojskowych oraz sędziów Sądu Najwyższego w okresie od zmian normatywnych przeprowadzonych w 2017 r. była różna, zdecydowanie jednak poważniejsza przy obsadzeniu stanowisk sędziowskich w Sądzie Najwyższym.” oraz że „Podobne rozróżnienie należy przeprowadzić pomiędzy sytuacjami, w których oceniane powołanie nastąpiło po raz pierwszy na urząd sędziego, oraz w których wiązało się z objęciem kolejnego urzędu przez sędziego, w sądzie wyższego rzędu. Osoby, które wcześniej zostały powołane na urząd sędziego w niebudzących wątpliwości procedurach, przystępując do konkursu na urząd sędziego w sądzie wyższego rzędu, posiadały już status sędziów w rozumieniu konstytucyjnym. Przeszły już zatem wcześniej określony, prawidłowy proces weryfikacji. Tego domniemania brak w przypadku osób powołanych na urząd sędziego w sądzie powszechnym lub wojskowym po raz pierwszy, zwłaszcza, gdy chodzi o pierwsze powołanie do sądu wyższego szczebla w sytuacji, gdy udział w postępowaniu konkursowym nie jest konsekwencją uczestnictwa w długotrwałym procesie szkolenia do zawodu sędziego, w szczególności ukończenia aplikacji sądowej lub sędziowskiej i zdania z wynikiem pozytywnym egzaminu sędziowskiego.”. Projektowana ustawa tej dystynkcji nie czyni, a wprost przeciwnie, najmocniej uderza w sędziów, którzy objęli od 2018 roku kolejny urząd sędziego, w sądzie

of Justice, the President of the Supreme Administrative Court and a person appointed by the President of the Republic of Poland (Article 187, paragraph 1, item 1 of the Constitution of the Republic of Poland) and four members elected by the Sejm from among the deputies and two members elected by the Senate from among the senators (Article 187, paragraph 1, item 3 of the Constitution of the Republic of Poland).

IV. Resolution of the Supreme Court of 23 January 2020, (BSA 1-4110-1/20).

14. The proposed changes announced by the Minister of Justice ignore also the position of the Supreme Court included in the resolution of the combined Civil, Criminal and Labor and Social Security Chambers of the Supreme Court of 23 January 2020 (BSA I-4110-1/20). In the aforementioned resolution, the Supreme Court indicated, among other things, that "*The scale of irregularities in the competition procedures related to the appointment of judges of common and military courts and judges of the Supreme Court in the period since the normative changes introduced in 2017 was different, but definitely more serious in the filling of judicial positions in the Supreme Court.*" and that "*A similar distinction should be made between situations in which the assessed appointment was for the first time to the office of a judge and in which it was associated with the judge taking up another office in a higher court. Persons who had previously been appointed to the office of a judge in unquestionable procedures, when entering the competition for the office of a judge in a higher court, already had the status of judges within the meaning of the Constitution. They had therefore already undergone a previously defined, proper verification process. This presumption is absent in the case of persons appointed to the office of a judge in a common or military court for the first time, especially when it comes to the first appointment to a higher court in a situation where participation in the competition procedure is not a consequence of participation in a long-term process of training for the profession of a judge, in particular completing the judicial or judicial apprenticeship and passing the judicial exam with a positive result*". The draft act does not make this distinction; on the contrary, it most strongly affects

wyższego rzędu, a zatem przed 2018 rokiem zostali zweryfikowani w niebudzącej wątpliwości procedurze nominacyjnej.

15. Tym niemniej należy w tym miejscu zaznaczyć, że w podjęciu ww. uchwały nie brali udziału – wskutek ich wyłączenia przez sędziów Sądu Najwyższego powołanych przed 2018 rokiem – sędziowie Sądu Najwyższego powołani od 2018 roku. Sędziowie ci nie uczestniczyli w procedurze podjęcia tej uchwały także na prawach strony, bowiem polskie prawo nie przewiduje udziału stron w podjęciu uchwał o charakterze abstrakcyjnym. Jest to o tyle istotne, że w konsekwencji przy podjęciu przywołanej uchwały nie zapoznano się z argumentacją sędziów powołanych do Sądu Najwyższego od 2018 roku. Argumentacja ta została przedstawiona w pytaniu prejudycjalnym Sądu Najwyższego w sprawie testu niezawisłości i bezstronności sędziego z dnia 5 września 2024 roku (III CB 65/24). Lektura uzasadnienia ww. pytania prejudycjalnego nakazuje obecnie podchodzić z pewną ostrożnością także do stanowczych stwierdzeń uzasadnienia uchwały SN z dnia 23 stycznia 2020 r. (BSA I-4110-1/20) odnośnie do wadliwości powołań sędziów, w szczególności do Sądu Najwyższego od 2018 roku, np. z uwagi na naruszenie zabezpieczenia udzielonego przez Naczelny Sąd Administracyjny (postanowienie z 8 października 2018 r., II GW 31/18).

16. Z uwagi na tryb podjęcia przez Sąd Najwyższy uchwały z dnia 23 stycznia 2020 r. (BSA I-4110-1/20), tj. w wyniku wniosku Pierwszego Prezesa Sądu Najwyższego z dnia 15 stycznia 2020 r. o rozstrzygnięcie rozbieżności w wykładni prawa występującej w orzecznictwie Sądu Najwyższego, który został złożony po niecałych dwóch latach obowiązywania ustawy z dnia 8 grudnia 2017 r. o zmianie ustawy o Krajowej Radzie Sądownictwa oraz niektórych innych ustaw i po niecałym półtora roku od pierwszych nominacji sędziowskich wręczonych przez Prezydenta RP osobom wskazanym przez Krajową Radę Sądownictwa w składzie ukształtowanym tą ustawą, w materii stanowiącej przedmiot tej uchwały nie miały okazji wypowiedzieć się wcześniej sądy powszechne, w szczególności sądy obsadzone przez sędziów, którzy nominacje otrzymali od 2018 roku. W konsekwencji Sąd Najwyższy podejmując uchwałę z dnia 23 stycznia 2020 r. nie znał również poglądów na

judges who took up another – higher - judicial office since 2018 although they were verified before 2018 in an unquestionable nomination procedure.

15. Nevertheless, it should be noted here that the adoption of the aforementioned resolution was not attended by the judges of the Supreme Court appointed before 2018 – due to their exclusion by the judges of the Supreme Court appointed since 2018. These judges did not participate in the procedure of adopting this resolution, also as parties, because Polish law does not provide for the participation of parties in adopting resolutions of an abstract nature. This is all the more important because, as a result, when adopting the aforementioned resolution, the arguments of the judges appointed to the Supreme Court since 2018 were not taken into account. This argument was presented in the preliminary question of the Supreme Court regarding the test of independence and impartiality of a judge of 5 September 2024 (III CB 65/24). A reading of the justification for this preliminary question now requires us to approach with some caution also the firm statements in the justification of the resolution of the Supreme Court of 23 January 2020 (BSA I-4110-1/20) regarding the defectiveness of the appointments of judges, especially judges to the Supreme Court from 2018, e.g. due to the breach of the security granted by the Supreme Administrative Court (resolution of 8 October 2018, II GW 31/18).

16. Due to the manner of adopting the resolution of 23 January 2020 (BSA I-4110-1/20) by the Supreme Court, i.e. as a result of the application of the First President of the Supreme Court of 15 January 2020 to resolve the discrepancies in the interpretation of the law appearing in the case law of the Supreme Court, which was filed less than two years after the Act of 8 December 2017 amending the Act on the National Council of the Judiciary and certain other acts had been in force and less than a year and a half after the first judicial nominations presented by the President of the Republic of Poland to persons indicated by the National Council of the Judiciary in the composition formed by that act, the common courts, in particular the courts staffed by judges who received their nominations since 2018, had not had the opportunity to express their views on the matter that was the subject of this resolution. Consequently, when adopting the resolution of 23 January 2020, the Supreme

zgodność z Konstytucją RP oraz z umowami międzynarodowymi sędziów powołanych na pierwszy lub kolejny urząd sędziego sądu powszechnego. Podkreślić przy tym należy, że uchwała ta nie została podjęta jednomyślnie.

17. Wyjaśnić również należy, że przed dokonaniem zmian w ustawie o Krajowej Radzie Sądownictwa ustawą z dnia 8 grudnia 2017 r. co do sposobu wybierania jej sędziowskiej części, Sąd Najwyższy prezentował zupełnie odmienne stanowisko co do rozumienia art. 187 ust. pkt 2 Konstytucji RP. Przepis ten stanowi jedynie, że w skład Krajowej Rady Sądownictwa wchodzi piętnastu członków wybranych spośród sędziów Sądu Najwyższego, sądów powszechnych, sądów administracyjnych i sądów wojskowych. Nie precyzuje zatem kto ma tych członków wybrać. W uzasadnieniu do wyroku z dnia 15 marca 2011 r. (III KRS 1/11, OSNP 2012 nr 9_10, poz. 131), stwierdzono wówczas, że „(...) w regulacji konstytucyjnej na którą się powołuje odwołujący się (art. 187 ust. 1 pkt 2 Konstytucji) **nie określono wyłącznie prawa sędziów do wyboru piętnastu członków Krajowej Rady Sądownictwa, ale stanowi się, że ci członkowie wybierani są „spośród sędziów Sądu Najwyższego i sądów powszechnych, sądów administracyjnych i sądów wojskowych”.** Wynikają stąd wyraźne wskazówki ustawodawcy konstytucyjnego, który uformowany konstytucyjnie skład Krajowej Rady Sądownictwa wiąże z udziałem sędziów („spośród sędziów”) i będących przedstawicielami Sądu Najwyższego i innych sądów.”

18. Sąd Najwyższy w uchwale z dnia 23 stycznia 2020 r. (BSA I-4110-1/20) nie odniósł się do wyżej przywołanego własnego poglądu, a tym samym nie wskazał czy, a jeśli tak, to z jakich powodów od niego odstępuje. Sąd Najwyższy wskazał jedynie, że „Zasiadający w nim w wyniku politycznego wyboru sędziowie nie uzyskali w taki sposób mandatu do reprezentowania środowiska sędziowskiego (...)”. Sąd Najwyższy tym samym pominął, że sądy w Rzeczypospolitej Polskiej sprawują jedną z trzech władz, tj. władzę sądowniczą (art. 10 ust. 1 i 2 Konstytucji RP), zaś zgodnie z art. 4 ust. 1 i 2 Konstytucji RP władza zwierzchnia w Rzeczypospolitej Polskiej należy do Narodu.

Court was also unaware of the views on the compliance with the Constitution of the Republic of Poland and international agreements of judges appointed to the first or subsequent office of a common court judge. It should be emphasized that this resolution was not adopted unanimously.

17. It should also be explained that before the amendments to the Act on the National Council of the Judiciary by the Act of 8 December 2017 regarding the method of electing its judicial part, the Supreme Court presented a completely different position regarding the understanding of Article 187, paragraph 2 of the Constitution of the Republic of Poland. This provision only states that the National Council of the Judiciary is composed of fifteen members elected from among judges of the Supreme Court, common courts, administrative courts and military courts. It does not therefore specify who is to elect these members. In the justification for the judgment of 15 March 2011 (III KRS 1/11, OSNP 2012 no. 9_10, item 131), it was stated at that time that "(...) *the constitutional regulation referred to by the appellant (Article 187 sec. 1 item 2 of the Constitution) does not specify only the right of judges to elect fifteen members of the National Council of the Judiciary, but states that these members are elected "from among judges of the Supreme Court and common courts, administrative courts and military courts". This gives rise to clear indications from the constitutional legislator, who links the constitutionally formed composition of the National Council of the Judiciary with the participation of judges ("from among judges") and being representatives of the Supreme Court and other courts.*"

18. The Supreme Court in its resolution of 23 January 2020 (BSA I-4110-1/20) did not refer to its own opinion cited above, and thus did not indicate whether, and if so, for what reasons, it departs from it. The Supreme Court only indicated that "*the judges sitting in it as a result of political election did not obtain the mandate to represent the judicial community in this way (...)*". The Supreme Court thus omitted to mention that the courts in the Republic of Poland exercise one of the three powers, i.e. the judicial power (Article 10, paragraphs 1 and 2 of the Constitution of the Republic of Poland), and in accordance with Article 4, paragraphs 1 and 2 of the Constitution of the

<p>19. Z tych wszystkich względów, biorąc pod uwagę nawet wątpliwości co do konstytucyjności sędziowskiej części Krajowej Rady Sądownictwa, brak wystarczających podstaw do twierdzenia, że uchwały Krajowej Rady Sądownictwa ukształtowanej pod rządami ustawy z dnia 8 grudnia 2017 r., stanowiące podstawę do powołania na urząd sędziego przez Prezydenta RP, są nieważne.</p> <p>20. Nadmienić należy, że zgodnie z art. 69 § 1 ustawy - Prawo o ustroju sądów powszechnych sędzia przechodzi w stan spoczynku z dniem ukończenia 65 roku życia, chyba że nie później niż na sześć miesięcy i nie wcześniej niż na dwanaście miesięcy przed ukończeniem tego wieku oświadczy Krajowej Radzie Sądownictwa wolę dalszego zajmowania stanowiska i przedstawi zaświadczenie stwierdzające, że jest zdolny, ze względu na stan zdrowia, do pełnienia obowiązków sędziego, wydane na zasadach określonych dla kandydata na stanowisko sędziowskie. Z art. 69 § 1b przywołanej ustawy wynika, że dalsze zajmowanie stanowiska sędziego uzależnione jest od zgody Krajowej Rady Sądownictwa. Zwolennicy projektowanych zmian zupełnie przemilczają tę grupę sędziów. W ich przypadku nie kwestionują udziału Krajowej Rady Sądownictwa w składzie ukształtowanym pod rządami ustawy z dnia 8 grudnia 2017 r. w procedurze, od której jest zależne czy dany sędzia nadal będzie sprawował funkcję orzeczniczą i nie twierdzą, że nie doszło do skutecznego wyrażenia zgody na dalsze zajmowanie stanowiska.</p> <p>V. Projektowane zmiany - założenia</p> <p>21. Sędziów, których dotknąć mają zapowiadane retorsje, Minister Sprawiedliwości Adam Bodnar podzielił na trzy grupy: czerwoną, żółtą i zieloną.</p> <p>22. Wśród sędziów, których dotknąć mają zapowiadane retorsje, jedną grupę sędziów, określaną przez Ministra Sprawiedliwości – na podstawie</p>	<p>Republic of Poland, the supreme power in the Republic of Poland belongs to the Nation.</p> <p>19. For all these reasons, even taking into account doubts as to the constitutionality of the judicial part of the National Council of the Judiciary, there are no sufficient grounds to claim that the resolutions of the National Council of the Judiciary formed under the Act of 8 December 2017, which constitute the basis for the appointment to the office of a judge by the President of the Republic of Poland, are invalid.</p> <p>20. It should be noted that in accordance with art. 69 § 1 of the Law on the System of Common Courts, a judge retires on the day he/she reaches the age of 65, unless, no later than six months and no earlier than twelve months before reaching that age, he/she declares to the National Council of the Judiciary his/her will to continue to hold the position and presents a certificate stating that he/she is able, due to his state of health, to perform the duties of a judge, issued in accordance with the principles specified for a candidate for a judicial position. It follows from art. 69 § 1b of the aforementioned act that further holding the position of a judge is subject to the consent of the National Council of the Judiciary. Supporters of the proposed changes are completely silent about this group of judges. In their case, they do not question the participation of the National Council of the Judiciary in the composition formed under the Act of 8 December 2017 in the procedure on which it depends whether a given judge will continue to exercise his judicial function and they do not claim that there was no effective expression of consent to continue to hold the position.</p> <p>V. Planned changes – assumptions</p> <p>21. The judges who will be affected by the announced retaliation have been divided into three groups by the Minister of Justice, Adam Bodnar: red, yellow and green.</p> <p>22. Among the judges who are to be affected by the announced retaliation, one group of judges, defined by the Minister of Justice – based on</p>
--	--

bliżej niesprecyzowanych kryteriów – jako osoby, które „brały udział w budowie porządku niedemokratycznego w Polsce”, rząd zamierza – na zasadach swoistej odpowiedzialności zbiorowej – karać natychmiastowym złożeniem z urzędu i obligatoryjnym wszczęciem postępowania dyscyplinarnego. Będzie to stanowiło pierwszy przypadek ustawowego przypisania grupie osób działania z określonym zamiarem bez przeprowadzenia indywidualnych postępowań. Ta materia w każdym cywilizowanym porządku prawnym pozostawiona jest prokuraturze, która w procesie przed niezawisłym i bezstronnym sądem musi oskarżonemu dowieść, że ten działał z określonych pobudek, w określonym celu, a w szczególności, że działał wspólnie i w porozumieniu z innymi osobami. Zauważyć przy tym należy, że ustawa ma taki zamiar wiążąco ustalać, opierając się jedynie na dwóch kryteriach: powołania na urząd sędziego pod rządami ustawy z dnia 8 grudnia 2017 r. oraz powołania przez Sejm do Krajowej Rady Sądownictwa, objęcie funkcji administracyjnej w sądzie lub podpisanie listy poparcia dla kandydatów do Krajowej Rady Sądownictwa obecnej lub poprzedniej kadencji. Jednocześnie brak jest informacji, by jakiegokolwiek konsekwencje miały dotknąć posłów lub senatorów, którzy zasiadali w Krajowej Radzie Sądownictwa obecnej lub poprzedniej kadencji oraz obywateli, którzy podpisali listę poparcia kandydatowi do KRS na podstawie art. 11a ust. 2 pkt 1 ustawy o KRS, jak również sędziów, którzy uczestniczyli w procedurze nominacyjnej (wydawali opinie o kandydatach jako wizytatorzy lub brali udział w głosowaniu opinii o kandydacie jako członkowie zgromadzenia ogólnego lub kolegium sądu).

23. Drugą grupę represjonowanych stanowią sędziowie, którzy zostali powołani na wyższe stanowiska sędziowskie od roku 2018, a których Minister Sprawiedliwości Adam Bodnar uznaje za osoby, które „dostały ten awans tylko dlatego, że miały nieprzepartą wolę awansowania w strukturze sądownictwa”. Ci sędziowie także zostaną pozbawieni aktualnie piastowanego urzędu sędziego. Ustawa ma jednak przewidywać możliwość złożenia przez tych sędziów oświadczenia (samokrytyki), nazywanego „czynnym żalem”, które pozwoli im uniknąć odpowiedzialności dyscyplinarnej i umożliwi natychmiastowy start w nowych konkursach na wolne stanowiska sędziowskie. Ma ono polegać na złożeniu deklaracji przez sędziego, że wzięcie

unspecified criteria – as people who “participated in the construction of an undemocratic order in Poland”, the government intends – on the principles of a kind of collective responsibility – to punish with immediate removal from office and mandatory initiation of disciplinary proceedings. This will be the first case of statutory attribution of action with a specific intention to a group of people without conducting individual proceedings. In every civilized legal order, this matter is left to the prosecutor's office, which in a trial before an independent and impartial court must prove to the accused that he acted with specific motives, for a specific purpose, and in particular that he acted jointly and in agreement with other people. It should be noted that the act intends to establish such a binding intention based only on two criteria: appointment to the office of a judge under the act of 8 December 2017 and appointment by the Sejm to the National Council of the Judiciary, taking up an administrative function in a court or signing a list of support for candidates to the National Council of the Judiciary of the current or previous term. At the same time, there is no information that any consequences would affect deputies or senators who sat on the National Council of the Judiciary of the current or previous term and citizens who signed a list of support for a candidate to the National Council of the Judiciary on the basis of art. 11a sec. 2 item 1 of the Act on the National Council of the Judiciary, as well as judges who participated in the nomination procedure (issued opinions on candidates as inspectors or took part in voting on opinions on the candidate as members of the general assembly or court board).

23. The second group of repressed judges are to be judges who were appointed to higher judicial positions since 2018, and whom the Minister of Justice, Adam Bodnar, considers to be people who "got this promotion only because they had an irresistible will to advance in the structure of the judiciary". These judges will also be stripped of their current judicial office. However, the act is to provide for the possibility of these judges submitting a declaration (self-criticism), called "active remorse", which will allow them to avoid disciplinary liability and allow them to immediately start in new competitions for vacant judicial positions. This is to consist in the judge submitting a declaration that taking part in the statutorily defined promotion

udziału w ustawowo określonej procedurze awansowej stanowiło „jego błąd życiowy”, czy też – jak wskazał w jednym z wywiadów Podsekretarz Stanu w Ministerstwie Sprawiedliwości sędzia Dariusz Mazur – „(...) że była wada ustrojowa i on zgadza się z kierunkiem naprawy tej wady”. Niezłożenie tej samokrytyki narażać będzie sędziów na prześladowania, które prowadzić będzie specjalny organ kolegijskiego rzecznika dyscyplinarnego pod nazwą „Konsylium Dyscyplinarne”. Tu również należy wytknąć niekonsekwencję projektowanych przepisów, bowiem ww. retorsje nie będą dotyczyć sędziów, którzy uczestniczyli w procedurze nominacyjnej na kolejne stanowisko sędziego pod rządami ustawy z dnia 8 grudnia 2017 r. (tzw. procedurze awansowej), a jednak nie otrzymali pozytywnej uchwały Krajowej Rady Sądownictwa lub po otrzymaniu takiej uchwały nie zostali powołani na urząd sędziego przez Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej, mimo że przecież takie osoby również „miały nieprzepartą wolę awansowania w strukturze sądownictwa”. Jedynie na marginesie wskazać należy, że już zostało to poddane miazdzącej krytyce przez prawników oraz stało się przedmiotem żartobliwych wypowiedzi.

24. Do drugiej grupy zaliczone zostały również osoby, które po raz pierwszy objęły urząd sędziego, wykonując uprzednio zawód adwokata, radcy prawnego, notariusza, prokuratora, jak również prawnicy - pracownicy naukowi polskich uczelni wyższych z najwyższym stopniem naukowym doktora habilitowanego. Niejednokrotnie wśród tej grupy są osoby, które pokonały ścieżkę kształcenia przewidzianą dla sędziów (aplikacja sądowa zakończona egzaminem sędziowskim), a jednocześnie wykonywały praktykę będąc adwokatem czy radcą prawnym, dodatkowo pracując w polskiej uczelni wyższej zdobyły najwyższy stopień naukowy. Posiadają kilkudziesięcioletnie doświadczenie zawodowe, udokumentowany obiektywnie znaczący dorobek naukowy, wkład w tworzenie prawa oraz ubiegając się o urząd sędziego przedstawili rekomendacje od sędziów Sądu Najwyższego. Tą grupę mają dotknąć najdotkliwsze sankcje: od razu całkowita degradacja zawodowa i społeczna oraz pozbawienie z dnia na dzień środków do życia. Według Ministra Sprawiedliwości osoby te zostaną złożone z urzędu ustawą, a według oświadczenia Prezesa Naczelnej Rady Adwokackiej, który publicznie wyraża sympatię polityczną z obecną władzą wykonawczą i ustawodawczą, nie będą

procedure was "his life mistake" or - as the Undersecretary of State in the Ministry of Justice, judge Dariusz Mazur, indicated in one of his interviews - "(...) that there was a systemic defect and he agrees with the direction of repairing this defect". Failure to submit this self-criticism will expose judges to persecution, which will be conducted by a special body of the collegial disciplinary spokesman called the "Disciplinary Council". Here too, the inconsistency of the draft regulations should be pointed out, because the aforementioned retaliation will not affect judges who participated in the nomination procedure for the next position of judge under the Act of 8 December 2017 (the so-called promotion procedure), and yet did not receive a positive resolution of the National Council of the Judiciary or, after receiving such a resolution, were not appointed to the office of judge by the President of the Republic of Poland, even though such persons also "had an irresistible will to advance in the structure of the judiciary". It should only be noted in passing that this has already been subjected to devastating criticism by lawyers and has become the subject of humorous statements.

24. The second group also includes people who took up the office of a judge for the first time, previously working as an attorney, legal adviser, notary, prosecutor, as well as lawyers - academics of Polish universities with the highest academic degree of doctor habilitated. Often, this group includes people who have completed the education path intended for judges (judicial apprenticeship ending with a judicial exam), and at the same time practiced as an attorney or legal adviser, additionally working at a Polish university and obtained the highest academic degree. They have several decades of professional experience, objectively documented significant scientific achievements, contribution to the creation of law and, when applying for the office of a judge, presented recommendations from judges of the Supreme Court. This group is to be affected by the most severe sanctions: immediate complete professional and social degradation and deprivation of the means of living from one day to the next. According to the Minister of Justice, these individuals will be removed from office by law, and according to the statement of the President of the Supreme Bar Council, who publicly expresses political sympathy with the current executive and legislative authorities, they will not

one miały zapewnionego automatycznego powrotu do zawodu adwokata (analogicznie radcy prawnego). Osoby te będą musiały ponownie ubiegać się o uzyskanie tych uprawnień bez żadnej gwarancji, że zostaną przywrócone do zawodu adwokata (radcy prawnego) z uwagi na udział w procedurze powołania na urząd sędziego od 2018 r. Na marginesie zaznaczyć jedynie należy, że po kilku latach pełnienia urzędu sędziego, nie będą one w stanie odbudować swoich kancelarii. Według propozycji Ministra Sprawiedliwości osoby te, na swój dobrowolny wniosek, mogą zostać zatrudnione na stanowisku asystenta sędziego, od którego wymaga się jedynie ukończenia wyższych studiów prawniczych.

25. Nadmienić należy, że w Sądzie Najwyższym wśród osób powołanych na urząd sędziego przed 2018 r., jest szereg osób, które również po raz pierwszy objęły urząd sędziego i był to od razu urząd sędziego Sądu Najwyższego, a legitymowały się wyłącznie stopniem, czy tytułem naukowym, w tym osób które teraz aktywnie kwestionują status sędziów powołanych od 2018 roku.

VI. Ocena zgodności projektowanych zmian z Konstytucją RP

26. Projektowana ustawa, której założenia przedstawił Minister Sprawiedliwości w dniu 6 września 2024 roku, w sposób oczywisty jest sprzeczna z art. 180 ust. 1 i 2 Konstytucji RP, zgodnie z którymi sędziowie są nieusuwalni; złożenie sędziego z urzędu, zawieszenie w urzędowaniu, przeniesienie do innej siedziby lub na inne stanowisko wbrew jego woli może nastąpić jedynie na mocy orzeczenia sądu i tylko w przypadkach określonych w ustawie.

27. Warto nadmienić, że chociaż Konstytucja RP wprowadza jasny i niebudzący wątpliwości standard złożenia sędziego z urzędu – wyłącznie wyrokiem sądu i tylko w przypadkach określonych w ustawie, to zapowiedziane przez Ministra Sprawiedliwości zmiany nawet nie przewidują możliwości poddania sądowej kontroli złożenia sędziego z urzędu z mocy

be guaranteed an automatic return to the profession of an attorney (similarly, legal counsel). These individuals will have to re-apply to obtain these qualifications without any guarantee that they will be reinstated to the profession of an attorney (legal counsel), due to their participation in the procedure for appointing a judge since 2018. On the sidelines, it should only be noted that after several years of serving as a judge, they will not be able to rebuild their law offices. According to the proposal of the Minister of Justice, these individuals, at their own voluntary request, may be employed as assistant judges, who are only required to complete higher law studies.

25. It should be noted that among the persons appointed to the office of judge in the Supreme Court before 2018, there are a number of people who also took up the office of judge for the first time and it was immediately the office of a judge of the Supreme Court, and they only had an academic degree or title, including persons who now actively question the status of judges appointed since 2018.

VI. Assessment of the compliance of the proposed changes with the Constitution of the Republic of Poland

26. The draft law, the assumptions of which were presented by the Minister of Justice on 6 September 2024, is clearly inconsistent with Article 180 paragraphs 1 and 2 of the Constitution of the Republic of Poland, according to which judges are irremovable; the removal of a judge from office, suspension from office, transfer to another seat or position against his will may only occur by virtue of a court decision and only in the cases specified in the act.

27. It is worth mentioning that although the Constitution of the Republic of Poland introduces a clear and unambiguous standard for the removal of a judge from the office – exclusively by a court judgment and only in cases specified in the act, the changes announced by the Minister of Justice under the proposed act do not even provide for the possibility of subjecting the

projektowanej ustawy. Narusza to konstytucyjne (art. 45 ust. 1 Konstytucji RP) oraz konwencyjne (art. 14 ust. 1 zd. 2. Międzynarodowego Paktu Praw Obywatelskich i Politycznych oraz art. 6 ust. 1 zd. 1. Konwencji o ochronie praw człowieka i podstawowych wolności) prawo do sądu. Tym niemniej podkreślić należy, że w świetle art. 180 ust. 1 i 2 Konstytucji RP nie można złożyć sędziego z urzędu ustawą, nawet jeśli ów akt złożenia będzie poddany kontroli sądowej.

28. Przepis art. 180 Konstytucji RP wprowadza gwarancje służące zabezpieczeniu niezależności władzy sądowniczej i jej zdolności do niezawisłego wymierzania sprawiedliwości. Uznaje się, że ich obowiązywanie stanowi warunek konieczny dla istnienia niezawisłości sędziowskiej (wyrok TK z 12 grudnia 2001 r., SK 26/01, OTK 2001, Nr 8, poz. 258). Jak wskazał Trybunał Konstytucyjny w wyroku z dnia 24 czerwca 1998 r. (K 3/98, OTK 1998, Nr 4, poz. 52), *„Podstawowe znaczenie w tym zakresie ma zasada nieusuwalności sędziów, w szczególności wykluczająca powierzenie samodzielnym decyzjom władzy wykonawczej jakichkolwiek rozstrzygnięć dotyczących sytuacji prawnej sędziego”*.

29. Projektowane zmiany należy zatem odbierać nie tylko jako rażąco sprzeczne z prawem krajowym, tj. z Konstytucją RP, ale również jako godzące w niezależność sądów i niezawisłość sędziów. Wraz z nowo uchwaloną ustawą z dnia 12 lipca 2024 r. o zmianie ustawy o Krajowej Radzie Sądownictwa (która skierowana została przez Prezydenta RP do Trybunału Konstytucyjnego), która w art. 2 ust. 2 pozbawia **(wbrew opinii Komisji Weneckiej)** biernego prawa wyborczego do Krajowej Rady Sądownictwa pierwszej kadencji po wejściu ustawy w życie, wszystkich sędziów powołanych na urząd od 2018 roku (ok. 3 tys. osób), projektowane zmiany mogą skutkować nadmierną ingerencją obecnej większości politycznej we władzę sądowniczą. Wynika to z faktu, że wielu sędziów powołanych na obecnie zajmowany urząd przed 2018 rokiem, zwłaszcza zrzeszonych w Stowarzyszeniu Sędziów Polskich „Iustitia” oraz Stowarzyszeniu Sędziów „Themis”, współpracuje ściśle z obecną większością polityczną, w szczególności z wyłonionym przez tę większość Ministrem Sprawiedliwości

removal of a judge from the office to judicial review. This violates the constitutional (art. 45 sec. 1 of the Constitution of the Republic of Poland) and conventional (art. 14 sec. 1 sentence 2 of the International Covenant on Civil and Political Rights and art. 6 sec. 1 sentence 1 of the Convention for the Protection of Human Rights and Fundamental Freedoms) right to a court. Nevertheless, it should be emphasized that in the light of art. 180 sec. 1 and 2 of the Constitution of the Republic of Poland, a judge cannot be removed from the office by a legal act, even if the act of removal is subject to judicial review.

28. The provision of Article 180 of the Constitution of the Republic of Poland introduces guarantees aimed at securing the independence of the judiciary and its ability to administer justice independently. It is considered that their validity is the necessary condition for the existence of judicial independence (judgment of the Constitutional Tribunal of 12 December 2001, SK 26/01, OTK 2001, No. 8, item 258). As indicated by the Constitutional Tribunal in its judgment of 24 June 1998 (K 3/98, OTK 1998, No. 4, item 52), *"Of fundamental importance in this respect is the principle of irremovability of judges, in particular excluding entrusting any decisions concerning the legal situation of a judge to the independent decisions of the executive power"*.

29. The proposed changes should therefore be perceived not only as blatantly contrary to national law, i.e. the Constitution of the Republic of Poland, but also as undermining the independence of courts and the independence of judges. Together with the newly adopted act of 12 July 2024 amending the act on the National Council of the Judiciary (which was referred by the President of the Republic of Poland to the Constitutional Tribunal), which in art. 2 sec. 2 deprives **(contrary to the opinion of the Venice Commission)** of the passive electoral right to the National Council of the Judiciary of the first term after the entry into force of the act, all judges appointed to office since 2018 (approx. 3 thousand people), the proposed changes may result in excessive interference of the current political majority in the judicial power. This results from the fact that many judges appointed to their current office before 2018, especially those associated with the Association of Polish Judges "Iustitia" and the Association of Judges "Themis", cooperate closely with the current political majority, in particular

Adamem Bodnarem. Sędziowie ci z jednej strony czerpią profity z tej współpracy (np. na skutek powołań przez Ministra Sprawiedliwości na różne funkcje w wymiarze sprawiedliwości, na delegacje do Ministerstwa Sprawiedliwości oraz powołań przez Prezesa Rady Ministrów w skład Komisji Kodyfikacyjnych). Z drugiej strony często prowadzą aktywność publiczną sprzeczną z art. 178 ust. 3 Konstytucji RP, co jednak nie spotyka się z odpowiednim działaniem rzeczników dyscyplinarnych podległych Ministrowi Sprawiedliwości (art. 107 § 1 pkt 4 i 5, art. 112 § 1 - 3 oraz art. 112b ustawy - Prawo o ustroju sądów powszechnych). **Udzielają wywiadów w mediach, publicznie kwestionują status sędziów powołanych od 2018 roku, nazywają ich pogardliwe neosędziami, karierowiczami, cwaniakami, uzurpatorami, nie sędziami, pato(neo)sędziami, publicznie deklarują swoje sympatie polityczne, komentują w mediach wydarzenia o charakterze *stricte* politycznym, np. decyzje Państwowej Komisji Wyborczej itp.**

30. Podkreślić należy, że niezależnie od tej aktywności publicznej, sędziowie ci na spotkaniu z Prezesem Rady Ministrów oraz z Ministrem Sprawiedliwości w dniu 6 września 2024 roku uzgadniali projektowaną ustawę, która ma w sposób spreczny z art. 180 ust. 1 i 2 Konstytucji RP pozbawiać urzędu określoną przez nich grupę sędziów. Oznacza to, że obecnie, gdyby nawet w ustawie zapewnić kontrolę sądową złożenia z urzędu, albo ustanowić jakąkolwiek nową procedurę złożenia z urzędu przez sąd z tej tylko przyczyny, że sędzia został powołany na urząd po 2018 roku, to prawo sędziego do sądu, poddanego działaniu takiej ustawy, byłoby iluzoryczne, skoro w sądzie, w jego sprawie orzekaliby sędziowie, którzy już publicznie zajęli stanowisko, że z uwagi na fakt powołania na urząd od 2018 roku, taki sędzia powinien być złożony z urzędu. Dotyczy to w szczególności sędziów „sądu ostatniej instancji”, tj. Sądu Najwyższego powołanych przed 2018 rokiem, którzy w większości prezentują publicznie negatywny stosunek do sędziów powołanych na urząd od 2018 roku.

31. W przeszłości nigdy nie doszło do podważenia, powołania przez Prezydenta RP na urząd sędziego, nawet wówczas, gdy wniosek przedstawiła Krajowa Rada Sądownictwa wybrana na podstawie przepisów, których

with the Minister of Justice Adam Bodnar elected by this majority. On the one hand, these judges benefit from this cooperation (e.g. as a result of appointments by the Minister of Justice to various functions in the justice system, delegations to the Ministry of Justice and appointments by the Prime Minister to Codification Commissions). On the other hand, they often conduct public activities contrary to art. 178 sec. 3 of the Constitution of the Republic of Poland, which, however, is not met with appropriate action by disciplinary spokesmen subordinate to the Minister of Justice (art. 107 § 1 points 4 and 5, art. 112 § 1 - 3 and art. 112b of the Act - Law on the System of Common Courts). **They give interviews in the media, publicly question the status of judges appointed since 2018, call them contemptuously neo-judges, careerists, slyboots, usurpers, non-judges, pathological (neo)judges, publicly declare their political sympathies, comment in the media on events of a strictly political nature, e.g. decisions of the National Electoral Commission, etc.**

30. It should be emphasized that regardless of this public activity, these judges, at a meeting with the Prime Minister and the Minister of Justice on September 6, 2024, agreed on a draft law that is to deprive the group of judges they specify of office, in a manner inconsistent with Article 180 paragraphs 1 and 2 of the Constitution of the Republic of Poland. This means that currently, even if the act were to provide for judicial review of removal from office, or to establish any new procedure for removal from office by the court for the sole reason that a judge was appointed to office after 2018, the right of a judge to court, subject to the operation of such an act, would be illusory, since in court, in his case, judges would rule who have already publicly taken the position that due to the fact of appointment to office since 2018, such a judge should be removed from office. This applies in particular to judges of the "court of last resort", i.e. the Supreme Court appointed before 2018, most of whom publicly present a negative attitude towards judges appointed to office since 2018.

31. In the past, there has never been a challenge to the appointment of a judge by the President of the Republic of Poland, even when the application was submitted by the National Council of the Judiciary elected on the basis of

niezgodność z Konstytucją stwierdził wyrokiem Trybunał Konstytucyjny. I tak, niezgodność z Konstytucją ustawy o Krajowej Radzie Sądownictwa sprzed noweli z dnia 8 grudnia 2017 roku stwierdzona została:

- wyrokiem Trybunału Konstytucyjnego z dnia 18 lipca 2007 r. (K 25/07, OTK Seria A 2007 nr 7, poz. 80) – z uwagi na wygaszanie z mocy prawa mandatów członków Krajowej Rady Sądownictwa będących sędziami pełniącymi funkcje prezesa lub wiceprezesa sądu,

- wyrokiem Trybunału Konstytucyjnego z dnia 27 maja 2008 r. (SK 57/06, OTK ZU 2008, nr 4/A, poz. 63) z uwagi na brak możliwości odwołania się od uchwał Krajowej Rady Sądownictwa (odwołania nie przysługiwały zatem w okresie funkcjonowania KRS w latach 1990 – 2007),

- wyrokiem Trybunału Konstytucyjnego z dnia 19 listopada 2009 r. (K 62/07, OTK ZU 2009, nr 10/A, poz. 149) – z uwagi na ustalenie reguł postępowania przed Krajową Radą Sądownictwa w drodze rozporządzenia,

- wyrokiem Trybunału Konstytucyjnego z dnia 16 kwietnia 2008 r. (K 40/07, OTK ZU 2008, nr 3/A, poz. 44) – z uwagi na zasadę bezwzględnej jawności głosowań w Krajowej Radzie Sądownictwa,

- wyrokiem Trybunału Konstytucyjnego z dnia 29 listopada 2007 r. (SK 43/06, OTK ZU 2007, nr 10/A, poz. 130) – z uwagi na pozostawienie Krajowej Radzie Sądownictwa ustalenia kryteriów oceny kandydatów na stanowiska sędziowskie, przeprowadzanej przez prezesów sądów okręgowych i apelacyjnych,

- wyrokiem Trybunału Konstytucyjnego z dnia 20 czerwca 2017 r. (K 5/17, OTK Seria A 2017, poz. 48) – z uwagi na brak wspólnej kadencji i tzw. wybory kurialne sędziowskiej części Rady.

32. Dalej wskazać należy, że proponowane ustawowe złożenie sędziów z urzędu ma w założeniu być sankcją wadliwej procedury nominacyjnej w postaci braku uchwały Krajowej Rady Sądownictwa. Jednocześnie spod działania ustawy wyłączają się sędziów, którzy zostali powołani po raz pierwszy na urząd sędziego sądu rejonowego po odbytej asesurze. Nie znajduje to uzasadnienia w treści art. 179 Konstytucji RP, który nie wyłącza wobec asesora wymogu podjęcia przez Krajową Radę Sądownictwa uchwały

provisions whose inconsistency with the Constitution was confirmed by the judgment of the Constitutional Tribunal. Thus, the inconsistency with the Constitution of the act on the National Council of the Judiciary before the amendment of 8 December 2017 was confirmed in:

- the judgment of the Constitutional Tribunal of 18 July 2007 (K 25/07, OTK Series A 2007 no. 7, item 80) – due to the expiry by operation of law of the mandates of members of the National Council of the Judiciary who are judges holding the functions of the president or vice-president of a court,

- the judgment of the Constitutional Tribunal of 27 May 2008 (SK 57/06, OTK ZU 2008, no. 4/A, item 63) due to the lack of possibility of appealing against resolutions of the National Council of the Judiciary (therefore, appeals were not possible during the period of operation of the National Council of the Judiciary in the years 1990-2007),

- the judgment of the Constitutional Tribunal of 19 November 2009 (K 62/07, OTK ZU 2009, no. 10/A, item 149) – due to the determination rules of procedure before the National Council of the Judiciary by way of a regulation,

- the judgment of the Constitutional Tribunal of 16 April 2008 (K 40/07, OTK ZU 2008, no. 3/A, item 44) – due to the principle of absolute openness of votes in the National Council of the Judiciary,

- the judgment of the Constitutional Tribunal of 29 November 2007 (SK 43/06, OTK ZU 2007, no. 10/A, item 130) – due to leaving it to the National Council of the Judiciary to establish the criteria for the evaluation of candidates for judicial positions, carried out by the presidents of regional and appellate courts,

- the judgment of the Constitutional Tribunal of 20 June 2017 (K 5/17, OTK Series A 2017, item 48) – due to the lack of a joint term of office and the so-called curial elections of the judicial part of the Council.

32. It should be further indicated that the proposed statutory removal of judges from office is intended to be a sanction for a defective nomination procedure in the form of the lack of a resolution of the National Council of the Judiciary. At the same time, judges who were appointed for the first time to the office of a district court judge after completing their training are excluded from the operation of the act. This is not justified by the content of Article 179 of the Constitution of the Republic of Poland, which does not exclude the

o przedstawieniu Prezydentowi RP jego kandydatury do powołania na urząd sędziego, dla skuteczności tego powołania. Asesorzy podlegają ocenie w procedurze nominacyjnej takiej samej, jak sędziowie zgłaszający się na kolejny urząd w sądzie wyższego rzędu oraz osoby niebędące asesorami i zgłaszające się na swój pierwszy urząd sędziego. Deklaracja o minimalnym udziale Krajowej Rady Sądownictwa w procedurze nominacyjnej stanowi jedynie próbę zamaskowania obawy, że niewyłączenie spod działania ustawy połowy z około 3 000 sędziów powołanych od 2018 roku, bo dotychczas około 1 500 asesorów zostało od 2018 roku powołanych na pierwszy urząd sędziego, spotka się ze zdecydowanym brakiem społecznej akceptacji dla ustawy. Najlepszym na to dowodem jest milczenie projektodawcy o losach asesorów w sądach administracyjnych. Zaznaczyć należy, że urząd ten – inaczej niż w sądach powszechnych - nie wymaga odbycia aplikacji i egzaminu sędziowskiego. O powołanie na urząd asesora może ubiegać się adwokat, notariusz, pracownik naukowy, asystent sędziego, referendarz sądowy. Również podlegają oni ocenie przez Krajową Radę Sądownictwa.

33. Świadczy to o prezentowaniu przez projektodawców ustawy *stricte* politycznego podejścia do sędziów powołanych od 2018 roku, oderwanego od formalnych wymogów procedury nominacyjnej. Dla porządku należy powtórzyć, że zarówno asesorzy jak i wszystkie inne osoby, których dotyczy projekt, zostały powołane na urząd sędziego w procedurze nominacyjnej, która nie może być uznana za rażąco sprzeczną z prawem krajowym (test Ástráðsson). Oczywiście, nie można wykluczyć, że *in concreto* doszło w procedurze nominacyjnej do naruszenia obowiązujących przepisów lub norm etycznych, ale wobec niewzruszalności powołań sędziego, który podczas procedury nominacyjnej dopuścił się naruszenia prawa lub norm etycznych może ponosić indywidualną odpowiedzialność dyscyplinarną (art. 107 § 1 pkt 5 w zw. § 2 ustawy - Prawo o ustroju sądów powszechnych).

34. Planowane przez rząd regulacje mają retroaktywnie kwalifikować podejmowane na podstawie prawa i związane ze sprawowaniem wymiaru sprawiedliwości działania dużej grupy sędziów, jako przesłankę uzasadniającą

requirement for a training judge to adopt a resolution by the National Council of the Judiciary to present his candidacy for appointment to the office of a judge to the President of the Republic of Poland, for the effectiveness of this appointment. Training judges are subject to assessment in the nomination procedure identical to that of judges applying for another office in a higher court and persons who are not training judges and apply for their first office as a judge. The declaration of minimal participation of the National Council of the Judiciary in the nomination procedure is only an attempt to mask the fear that failure to exclude half of the approximately 3,000 judges appointed since 2018 from the application of the act, because so far approximately 1,500 assessors have been appointed to the first office of judge since 2018, will be met with a decided lack of social acceptance for the act. The best proof of this is the silence of the bill's author about the fate of assessors in administrative courts. It should be noted that this office - unlike in common courts - does not require completion of a judicial apprenticeship and exam. An attorney, notary, researcher, judge's assistant, court registrar may apply for appointment to the office of assessor. They are also subject to evaluation by the National Council of the Judiciary.

33. This proves that the drafters of the discussed act presented a strictly political approach to judges appointed since 2018, detached from the formal requirements of the nomination procedure. For the sake of order, it should be repeated that both the assessors and all other persons concerned by the draft act were appointed to the office of judge in a nomination procedure that cannot be considered to be flagrantly contrary to national law (Ástráðsson test). Of course, it cannot be ruled out that in concreto the nomination procedure there was a violation of applicable provisions or ethical standards, but given the irrefutable nature of appointments, a judge who violated the law or ethical standards during the nomination procedure may be individually liable for disciplinary action (Article 107 § 1 item 5 in connection with § 2 of the Act - Law on the Organization of Common Courts).

34. The regulations planned by the government are to retroactively qualify the actions of a large group of judges undertaken on the basis of law and related to the administration of justice as a premise justifying the violation

łamanie Konstytucji RP oraz stosowanie względem nich drastycznych sankcji dyscyplinarnych i karnych. Gdy tymczasem nie może wyczerpywać znamion deliktu sam udział w procedurze awansowej.

35. Już same zapowiedzi tych represji ze strony rządu względem sędziów stanowią brutalny atak na niezawisłość sędziowską i podważają w opinii publicznej przymioty tych sędziów, jako piastunów władzy sądowniczej, a nawet legitymację takich sędziów do wykonywania wymiaru sprawiedliwości. Ich realizacja będzie oznaczała destrukcję wymiaru sprawiedliwości. Represje te, przy założeniu wyłączenia z nich asesorów, którzy po 2018 roku objęli pierwszy urząd sędziego, mogą dotknąć ponad 1 500 sędziów, którzy z powodzeniem przeszli prawem określoną procedurę awansową lub objęli pierwszy urząd sędziego, nie będąc wcześniej asesorem. Zapowiedziane działania porównać można jedynie z represjami, jakie spotkały w Polsce sędziów w okresie stanu wojennego ze strony reżimu komunistycznego. Jest to o tyle bulwersujące, że żadna weryfikacja nie dotyczyła sędziów powołanych przez Radę Państwa, będących jednocześnie członkami Polskiej Zjednoczonej Partii Robotniczej, którzy po transformacji ustrojowej rozpoczętej w 1989 roku, zachowali votum do orzekania.

36. Minister Sprawiedliwości pomija, że 15 lipca 2022 roku weszła w życie ustawa z dnia 9 czerwca 2022 r. o zmianie ustawy o Sądzie Najwyższym oraz niektórych innych ustaw (Dz.U poz. 1259), która zmieniła art. 29 ustawy z dnia 8 grudnia 2017 r. o Sądzie Najwyższym, art. 23a ustawy z dnia 21 sierpnia 1997 r. - Prawo o ustroju sądów wojskowych, art. 42a ustawy z dnia 27 lipca 2001 r. - Prawo o ustroju sądów powszechnych oraz dodała art. 5a w ustawie z dnia 25 lipca 2002 r. - Prawo o ustroju sądów administracyjnych, wedle których to przepisów strona postępowania przed każdym sądem w Polsce jest informowana o składzie sądu, który ma rozpoznać jej sprawę i może złożyć wniosek o zbadanie spełnienia przez sędziego wyznaczonego do rozpoznania jej sprawy wymogów niezawisłości i bezstronności z uwzględnieniem okoliczności towarzyszących jego powołaniu i jego postępowania po powołaniu. W razie stwierdzenia, że w okolicznościach danej sprawy rozpoznanie jej przez sędziego może doprowadzić do naruszenia standardu niezawisłości lub bezstronności z uwagi na wyżej przywołane

of the Constitution of the Republic of Poland and the application of drastic disciplinary and criminal sanctions against them. Meanwhile, participation in the promotion procedure alone cannot exhaust the features of a tort.

35. The mere announcements of these repressions by the government against judges constitute a brutal attack on judicial independence and undermine the qualities of these judges as holders of judicial power and even the legitimacy of such judges to administer justice in public opinion. Their implementation will mean the destruction of the justice system. This repression, assuming the exclusion of assessors who took their first judicial office after 2018, may affect over 1,500 judges who successfully passed the promotion procedure specified by law or took their first judicial office without previously being an assessor. The announced actions can only be compared to the repressions that judges faced in Poland during martial law by the communist regime. This is all the more outrageous because no verification was carried out on judges appointed by the Council of State, who were also members of the Polish United Workers' Party, who retained their votum to adjudicate after the systemic transformation that began in 1989.

36. The Minister of Justice omits that on July 15, 2022, the Act of June 9, 2022 amending the Act on the Supreme Court and certain other acts (Journal of Laws, item 1259) entered into force, which amended Article 29 of the Act of December 8, 2017 on the Supreme Court, Article 23a of the Act of August 21, 1997 - the Law on the Organization of Military Courts, Article 42a of the Act of July 27, 2001 - the Law on the Organization of Common Courts and added Article 5a in the Act of July 25, 2002 - the Law on the Organization of Administrative Courts, according to which the party to the proceedings before each court in Poland is informed of the composition of the court that is to hear their case and may submit a request for an examination of the fulfillment of the requirements of independence and impartiality by the judge appointed to hear their case, taking into account the circumstances surrounding their appointment and their conduct after appointment. If it is found that in the circumstances of a given case, its examination by a judge may lead to a breach of the standard of independence or impartiality due to the above-mentioned

okoliczności, sędzia taki podlega wyłączeniu. Jak wskazało Kolegium NSA w przywołanej wyżej uchwale z dnia 13 sierpnia 2024 roku, „Znaczenie testu niezawisłości i bezstronności sędziego dla zapewnienia prawa do sądu i rzetelnego postępowania można dodatkowo uzasadnić stanowiskiem Europejskiego Trybunału Praw Człowieka, który nie stwierdza naruszenia prawa do rzetelnego postępowania, jeżeli zgodnie z przepisami prawa krajowego skarżący może złożyć wniosek o wyłączenie sędziego, ale z tego uprawnienia nie skorzystał i pozbawia sąd krajowy możliwości zbadania, czy udział sędziego w postępowaniu mógł rodzić wątpliwości co do jego bezstronności (wyroki ETPC z 19 kwietnia 2011 r. w sprawie Moczulski przeciwko Polsce, skarga nr 49974/08, pkt 47–48 i z 25 kwietnia 2013 r. w sprawie Zahirović przeciwko Chorwacji, skarga nr 58590/11, pkt 35–36). O potrzebie przeprowadzenia w indywidualnej sprawie tzw. testu niezawisłości i bezstronności sędziego albo asesora sądowego decyduje wola strony postępowania.”

37. Nie może ująć uwadze, że strony takie wnioski składają sporadycznie, co oznacza, że sami zainteresowani nie wyrażają wobec sędziów powołanych od 2018 roku obaw o brak ich bezstronności i obiektywizmu czy o ich polityczne umocowanie, a także o brak niezależności składu sędziowskiego, w którym taki sędzia zasiada.

38. Oznacza to, że wbrew stanowisku części sędziów (pozostających w mniejszości), w polskim sądownictwie nie istnieje problem związany z ważnością powołań sędziowskich od 2018 roku, który należałoby rozwiązać. Stanowi on tylko pretekst do dokonywania przez niektórych sędziów powołanych przed 2018 rokiem, w tym w szczególności przez sędziów Sądu Najwyższego, z własnej inicjatywy (*ex officio*) swoistego testu niezawisłości sędziego orzekającego w sądzie, który wydał zaskarżone orzeczenie. Ma to wywołać w polskim społeczeństwie i w gremiach międzynarodowych przeświadczenie, że istnieje problem tzw. neosędziów, który wymaga pilnego rozwiązania przez obecną większość polityczną.

Nadto, przeprowadzanie takiego „testu” na etapie rozpoznania środka zaskarżenia, z urzędu, tj. bez zarzutu skarżącego, stanowi obejście ww. przepisów o teście niezawisłości dodanych ustawą z dnia 9 czerwca 2022 r. o

circumstances, such a judge is subject to exclusion. As indicated by the Board of the Supreme Administrative Court in the above-mentioned resolution of August 13, 2024, “The significance of the test of independence and impartiality of a judge for ensuring the right to a court and fair proceedings can be additionally justified by the position of the European Court of Human Rights, which does not find a violation of the right to a fair trial if, in accordance with the provisions of national law, the complainant may file a motion to exclude a judge, but has not exercised this right and deprives the national court of the possibility of examining whether the participation of the judge in the proceedings could give rise to doubts as to his impartiality (ECHR judgments of 19 April 2011 in the case Moczulski v. Poland, application no. 49974/08, paras. 47–48 and of 25 April 2013 in the case Zahirović v. Croatia, application no. 58590/11, paras. 35–36). The need to conduct the so-called test of independence and impartiality of a judge or a judicial assessor in an individual case is determined by the will of the party to the proceedings.”

37. It cannot be ignored that the parties file such applications sporadically, which means that the interested parties themselves do not express concerns about the lack of impartiality and objectivity of the judges appointed since 2018 or their political legitimacy, or about the lack of independence of the judges composing the court in which such a judge sits.

38. This means that, contrary to the position of some judges (who remain in the minority), there is no problem in the Polish judiciary related to the validity of judicial appointments since 2018 that needs to be resolved. It is only a pretext for some judges appointed before 2018, including in particular judges of the Supreme Court, to conduct, on their own initiative (*ex officio*), a kind of test of the independence of a judge adjudicating in the court that issued the contested judgment. This is to create a conviction in Polish society and international bodies that there is a problem of the so-called „neo-judges” that requires an urgent solution by the current political majority.

Moreover, conducting such a "test" at the stage of considering the appeal, *ex officio*, i.e. without the complainant's objection, is a circumvention of the above provisions on the test of independence added by the Act of 9 June 2022 amending the Act on the Supreme Court and certain other acts, and thus

zmianie ustawy o Sądzie Najwyższym oraz niektórych innych ustaw, a tym samym stanowi zniweczenie ustawowych gwarancji dla sędziego poddanego takiemu testowi. Procedura zainicjowana wnioskiem strony ma bowiem szczególny charakter gwarancyjny także dla sędziego, albowiem w razie uwzględnienia wniosku strony, odpis postanowienia wraz z uzasadnieniem doręcza się również sędziemu, którego wniosek dotyczy. Sędzia może w terminie 3 dni złożyć wniosek o ponowne rozpoznanie do Sądu Najwyższego, który w składzie pięciu sędziów utrzymuje w mocy postanowienie o wyłączeniu sędziego albo uchyla postanowienie o wyłączeniu sędziego i oddala wniosek (art. 42a § 13 ustawy - Prawo o ustroju sądów powszechnych).

Wcześniej zaś, przed rozpoznaniem zgłoszonego wniosku, na mocy – odpowiednio – art. 52 § 2 zd. 1. k.p.c. w zw. z art. 42a § 14 pkt 2 ustawy - Prawo o ustroju sądów powszechnych (w postępowaniu cywilnym) lub art. 42 § 3 zd. 1. k.p.k. w zw. z art. 42a § 14 pkt 1 ustawy - Prawo o ustroju sądów powszechnych (w postępowaniu karnym), sędzia, którego ten wniosek dotyczy, może złożyć do akt stosowne oświadczenie na piśmie. Stąd też wspomniane przeprowadzenie tzw. testu niezawisłości na etapie postępowania apelacyjnego lub kasacyjnego, i to z urzędu, pozbawia całkowicie testowanego sędziego jakichkolwiek uprawnień procesowych, a w szczególności prawa do złożenia stosownego oświadczenia, prawa do złożenia wniosku o wyłączenie członków składu orzekającego, jak też prawa do złożenia wniosku o ponowne rozpoznanie tego zagadnienia przez Sąd Najwyższy w składzie pięciu sędziów (art. 42a § 13 ustawy - Prawo o ustroju sądów powszechnych). Testowany sędzia zostaje pozbawiony przysługującego mu – na mocy art. 45 ust. 1 Konstytucji RP i art. 6 ust. 1 Konwencji o Ochronie Praw Człowieka i Podstawowych Wolności – prawa do właściwego rzeczowo i miejscowo sądu ustanowionego na podstawie ustawy, jak również prawa do skutecznego środka odwoławczego. Dostrzegł to i trafnie opisał Sąd Najwyższy w postanowieniu z dnia 7 sierpnia 2024 roku (I KZ 34/24, niepubl.).

39. Ustawa z dnia 9 czerwca 2022 r. o zmianie ustawy o Sądzie Najwyższym oraz niektórych innych ustaw – jak wynika z uzasadnienia jej projektu – została uchwalona w celu wykonania przez Rzeczpospolitą Polskę wyroku Trybunału Sprawiedliwości z dnia 19 listopada 2019 r. (wydanego w

constitutes the destruction of statutory guarantees for a judge subjected to such a test. The procedure initiated by the party's application has a special guarantee nature also for the judge, because if the party's application is granted, a copy of the decision together with the justification shall also be delivered to the judge whom the application concerns. The judge may, within 3 days, submit an application for reconsideration to the Supreme Court, which, in a panel of five judges, upholds the decision to exclude the judge or sets aside the decision to exclude the judge and dismisses the application (Article 42a § 13 of the Act - Law on the System of Common Courts).

Previously, before considering the submitted application, pursuant to - respectively - Article 52 § 2 sentence 1 of the Code of Civil Procedure in conjunction with Article 42a § 14 item 2 of the Act - The Law on the System of Common Courts (in civil proceedings) or art. 42 § 3, 1st sentence of the Code of Criminal Procedure in connection with art. 42a § 14 item 1 of the Act - The Law on the System of Common Courts (in criminal proceedings), the judge to whom the motion concerns may submit an appropriate written statement to the case file. Hence, the aforementioned conduct of the so-called independence test at the stage of appellate or cassation proceedings, and this ex officio, completely deprives the tested judge of any procedural rights, in particular the right to submit an appropriate statement, the right to file a motion to exclude members of the adjudicating panel, as well as the right to file a motion for reconsideration of this issue by the Supreme Court in a panel of five judges (art. 42a § 13 of the Act - The Law on the System of Common Courts). The tested judge is deprived of the right to which he is entitled – under art. 45 sec. 1 of the Constitution of the Republic of Poland and art. 6 sec. 1 of the Convention for the Protection of Human Rights and Fundamental Freedoms – the right to a court with material and territorial jurisdiction established by law, as well as the right to an effective remedy. This was noticed and accurately described by the Supreme Court in its decision of 7 August 2024 (I KZ 34/24, not published).

39. The Act of 9 June 2022 amending the Act on the Supreme Court and certain other acts – as follows from the explanatory memorandum to its draft – was adopted for the purpose of implementing by the Republic of Poland the judgment of the Court of Justice of 19 November 2019 (given in joined

sprawach połączonych C-585/18, C-624/18 i C 625/18) oraz wyroku Trybunału Sprawiedliwości z dnia 2 marca 2021 r. (wydanego w sprawie C-824/18). Zostało to potwierdzone przez Komisję Europejską, która w „Sprawozdaniu na temat praworządności z 2024 r.” sporządzonym w Brukseli w dniu 24 lipca 2024 r. stwierdziła m. in., że „Polska w zadowalającym stopniu osiągnęła dwa »nadrzędne kamienie milowe«, dotyczące wzmocnienia istotnych aspektów niezależności polskiego sądownictwa, w wyniku reformy systemu odpowiedzialności dyscyplinarnej sędziów obowiązującego od czerwca 2022 r. do lutego 2024 r. W szczególności zlikwidowano Izbę Dyscyplinarną Sądu Najwyższego i zastąpiono ją niezależną i bezstronną izbą Sądu Najwyższego; zreformowano również system środków dyscyplinarnych i usunięto kontrowersyjne przewinienia dyscyplinarne; wszyscy sędziowie, których dotyczyły orzeczenia Izby Dyscyplinarnej, uzyskali prawo do odwołania się w ramach nowego systemu do nowej izby w jasno określonym terminie, a wszyscy sędziowie zawieszani przez Izbę Dyscyplinarną zostali przywrócenii na stanowiska. Oprócz tego polskie sądy mogą wszczynać procedury weryfikacji, czy sędzia spełnia kryteria niezawisłości wynikające z art. 19 TUE. Komisja uznała również, że Polska spełnia obecnie horyzontalny warunek podstawowy związany z Kartą praw podstawowych Unii Europejskiej („Karta”).”

40. W świetle powyższego stwierdzić należy, iż uchwała połączonych Izb: Cywilnej, Karnej, Pracy i Ubezpieczeń Społecznych Sądu Najwyższego z 23 stycznia 2020 r. straciła na znaczeniu z uwagi na wejście w życie, w dniu 15 lipca 2024 r., ustawy nowelizacyjnej z dnia 9 czerwca 2022 r. o zmianie ustawy o Sądzie Najwyższym oraz niektórych innych ustaw, wykonującej przywołane wyżej wyroki Trybunału Sprawiedliwości Unii Europejskiej (wprowadzenie testu niezawisłości).

41. Znajduje to potwierdzenie w zakończeniu w dniu 29 maja 2024 roku przez Komisję Europejską zainicjowanej w 2017 roku procedury z art. 7 Traktatu o UE wobec Polski, z uwagi na brak wyraźnego ryzyka poważnego naruszenia praworządności w Polsce. W tym kontekście trudno zrozumieć zapowiedzianą przez Radę Ministrów we wrześniu 2024 roku konieczność złożenia z urzędu, z naruszeniem Konstytucji, około 1500 sędziów

cases C-585/18, C-624/18 and C 625/18) and the judgment of the Court of Justice of 2 March 2021 (given in case C-824/18). This was confirmed by the European Commission, which in the “2024 Rule of Law Report” drawn up in Brussels on 24 July 2024, stated, among other things, that “Poland has satisfactorily achieved two “overarching milestones” concerning the strengthening of important aspects of the independence of the Polish judiciary, as a result of the reform of the system of disciplinary liability of judges in force from June 2022 to February 2024. In particular, the Disciplinary Chamber of the Supreme Court was abolished and replaced by an independent and impartial chamber of the Supreme Court; the system of disciplinary measures was also reformed and controversial disciplinary offences were removed; all judges concerned by the rulings of the Disciplinary Chamber were granted the right to appeal under the new system to the new chamber within a clearly defined time limit, and all judges suspended by the Disciplinary Chamber were reinstated in their positions. In addition, Polish courts may initiate procedures to verify whether a judge meets the criteria of independence resulting from Article 19 TEU. The Commission also found that Poland currently fulfils the horizontal essential condition related to the Charter of Fundamental Rights of the European Union (“Charter”).”

40. In the light of the above, it should be stated that the resolution of the combined Civil, Criminal, Labour and Social Security Chambers of the Supreme Court of 23 January 2020 has lost its significance due to the entry into force, on 15 July 2024, of the amending Act of 9 June 2022 amending the Act on the Supreme Court and certain other acts, implementing the above-mentioned judgments of the Court of Justice of the European Union (introduction of the independence test).

41. This is confirmed by the termination on 29 May 2024 by the European Commission of the procedure under Article 7 of the Treaty on European Union against Poland, which was initiated in 2017, due to the lack of a clear risk of a serious breach of the rule of law in Poland. In this context, it is difficult to understand the necessity of removing from office, in violation of the Constitution, approximately 1500 judges of the Republic of Poland

Rzeczypospolitej Polskiej. *Nota bene*, taka zapowiedź powinna stanowić asumpt do ponownego wszczęcia przez Komisję Europejską wobec Polski procedury z art. 7 Traktatu o UE, bowiem ustawowe złożenie przez obecną większość polityczną sędziów z urzędu, z naruszeniem przepisów Konstytucji RP i wiążących Rzeczpospolitą konwencji, stanowi jaskrawy przykład naruszenia w Polsce praworządności.

VII. Wnioski

42. Na zakończenie chcemy wskazać, że ustawowe złożenie z urzędu lub degradacja grupy co najmniej kilkuset sędziów stanowiłoby precedens w ramach Unii Europejskiej, który mógłby zostać w łatwy sposób wykorzystany przez każdą kolejną władzę polityczną. Nietrudno wyobrazić sobie bowiem sytuację, w której kilka lat po uchwaleniu i wejściu w życie ustawy przewidującej ustawowe złożenie z urzędu albo degradację rzeszy sędziów, władza ta po raz kolejny poddaje w wątpliwość kwalifikacje moralne i mandat do orzekania części stanu sędziowskiego i w drodze zmian legislacyjnych pozbawia ich urzędu. Zasada nieusuwalności sędziego ma chronić sędziów właśnie przed takimi koncepcjami, jak ustawowe wydalenie z zawodu albo degradacja. Gdyby można było ustawowo usuwać sędziów, to mielibyśmy do czynienia z widocznym i niedopuszczalnym wpływem władzy politycznej na sędziów. Każda kolejna władza polityczna mogłaby uchwalić ustawę, w której by zostało przewidziane, które osoby są sędziami, a które nimi nie są, cofać sędziów itp. Innymi słowy, w którymkolwiek państwie Unii Europejskiej, gdyby doszło do zmiany władzy, mogłaby ona uchwalić akt prawny, którym usunie niewygodnych dla siebie sędziów.

43. Podsumowując, należy z całą stanowczością wskazać, że po pierwsze, w obowiązującym stanie prawnym ustawa nie przewiduje sankcji nieważności uchwał Krajowej Rady Sądownictwa, ani nieważności postępowania przed tym organem. Ani Sąd Najwyższy, ani Naczelny Sąd Administracyjny ani Trybunał Konstytucyjny w swym orzecznictwie nigdy nie stwierdziły, że sankcja taka ma zastosowanie wobec sędziów powołanych od 2018 roku. Przeciwnie, podkreśla się, że postanowienie Prezydenta RP o

announced by the Council of Ministers in September 2024. *Nota bene*, such an announcement should constitute a pretext for the European Commission to reinstate the procedure under Article 7 of the Treaty on European Union against Poland, because the statutory removal of judges from office by the current political majority, in violation of the provisions of the Constitution of the Republic of Poland and conventions binding on the Republic of Poland, is a striking example of a breach of the rule of law in Poland.

VII. Conclusions

42. At the end, we would like to point out that the statutory removal from office or degradation of a group of at least several hundred judges would constitute a precedent within the European Union, which could be easily used by any subsequent political authority. It is not difficult to imagine a situation in which, several years after the adoption and entry into force of a law providing for the statutory removal from office or demotion of a group of judges, this authority once again questions the moral qualifications and mandate to adjudicate of part of the judicial system and, through legislative changes, deprives them of office. The principle of irremovability of a judge is intended to protect judges from concepts such as statutory dismissal from the profession or demotion. If it were possible to remove judges by law, we would be dealing with a visible and unacceptable influence of political authority on judges. Each subsequent political authority could pass a law specifying which people are judges and which are not, removing judges, etc. In other words, in any European Union country, if there was a change of government, it could pass a legal act removing judges who were inconvenient for it.

43. In conclusion, it should be pointed out with full determination that, firstly, in the current legal situation, the Act does not provide for the sanction of invalidity of resolutions of the National Council of the Judiciary or invalidity of proceedings before this body. Neither the Supreme Court, nor the Supreme Administrative Court, nor the Constitutional Tribunal have ever stated in their case law that such a sanction applies to judges appointed since 2018. On the contrary, it is emphasised that the decision of the President of the

powołaniu do pełnienia urzędu na stanowisku sędziego jest aktem dyskrecyjnym, mieszczącym się w zakresie osobistej prerogatywy Prezydenta RP i nie podlega kontroli sądowej. W konsekwencji na gruncie obowiązujących przepisów zupełnie niezasadne jest kwestionowanie statusu sędziów powołanych od 2018 roku. Dlatego też sytuacja, w której proponuje się np. uznanie uchwał KRS o przedstawieniu wniosków o nominację tych sędziów za nieważne, jest tożsama z wysunięciem projektu ustawowego złożenia tych sędziów z urzędu (w wypadku sędziów, którzy objęli stanowiska awansowe na wniosek KRS od 2018 roku). To zaś jest wprost i w sposób rażący sprzeczne z normą art. 180 ust. 2 Konstytucji RP, w myśl której złożenie sędziego z urzędu może nastąpić jedynie na mocy orzeczenia sądu, nie zaś na mocy ustawy.

44. Po drugie, wydanie wyroku przez nie-sędziego stanowi książkowy przykład wyroku nieistniejącego (*sententia non existens*), pozbawionego jakiegokolwiek bytu prawnego i skutków w obrocie prawnym. Dlatego też przyjęcie koncepcji nieważności lub nieistnienia powołań sędziowskich od 2018 roku prowadzi do konieczności ponownego rozpoznania przez już bardzo obciążone sądy w okrojonej obsadzie milionów spraw sądowych, zaś uznanie nieistnienia wyroków sędziów nominowanych w tym okresie prowadzi do drastycznych i niepożądanych skutków społecznych (bigamia, niepewność obrotu nieruchomości, zwalnianie skazanych z zakładów karnych, zwrot emerytur i rent etc.). Podkreślić należy, że nawet wprowadzenie ustawowej regulacji utrzymującej w mocy wyroki “niesędziów” nie zabezpieczy obywateli. Taka regulacja z pewnością będzie kwestionowana przed Trybunałem Konstytucyjnym i trybunałami europejskimi, co spowoduje chaos prawny na niespotykaną skalę. Trudno znaleźć w tej chwili argumenty za utrzymaniem w obiegu wyroku wydanego przez osobę, która nigdy sędzią nie była.

45. Po trzecie, proponowane rozwiązanie polegające na ustawowym złożeniu z urzędu albo degradacji części sędziów jest jaskrawo sprzeczne z art. 6 ust. 1 EKPCz, co będzie skutkowało skargami rzeszy sędziów do Europejskiego Trybunału Praw Człowieka. Z judykatury ETPCz wynika

Republic of Poland on the appointment to the office of a judge is a discretionary act, falling within the scope of the personal prerogative of the President of the Republic of Poland and is not subject to judicial review. Consequently, on the basis of the current provisions, it is completely unjustified to question the status of judges appointed since 2018. Therefore, a situation in which it is proposed, for example, to recognise the resolutions of the National Council of the Judiciary on the presentation of applications for the nomination of these judges as invalid, is identical to submitting a draft law to remove these judges from office (in the case of judges who took up promotion positions at the request of the National Council of the Judiciary since 2018). This is directly and blatantly contrary to the norm of Article 180 section 2 of the Constitution of the Republic of Poland, according to which a judge may be removed from office only by a court decision and not by statute.

44. Secondly, the issuance of a judgment by a non-judge is a textbook example of a non-existent judgment (*sententia non existens*), devoid of any legal existence and effects in legal transactions. Therefore, the adoption of the concept of invalidity or non-existence of judicial appointments since 2018 leads to the necessity of re-examination by already very busy courts with a reduced staff of millions of court cases, while the recognition of the non-existence of judgments of judges nominated during this period leads to drastic and undesirable social consequences (bigamy, uncertainty of real estate transactions, release of convicts from prisons, return of pensions and annuities, etc.). It should be emphasized that even the introduction of a statutory regulation upholding the judgments of “non-judges” will not protect citizens. Such a regulation will certainly be challenged before the Constitutional Tribunal and European tribunals, which will cause legal chaos on an unprecedented scale. It is difficult to find arguments at the moment for keeping in circulation a judgment issued by a person who has never been a judge.

45. Thirdly, the proposed solution consisting in the statutory removal from office or demotion of some judges is clearly contrary to Article 6, Section 1 of the ECHR, which will result in complaints from a multitude of judges to the European Court of Human Rights. The ECtHR case law clearly shows that

bowiem niezbitcie, że niedopuszczalne jest „*uchwalanie aktów normatywnych prowadzących do usuwania sędziów ex lege, bez przeprowadzania zindywidualizowanego postępowania*”.

46. Po czwarte, stosowanie tak drastycznych środków jest zupełnie niezrozumiałe w obliczu faktu, iż na kilka milionów spraw zakończonych od 2018 roku przez powyższą grupę sędziów, przed ETPCz na 23 listopada 2023 roku w toku było 492 spraw dotyczących reformy sądownictwa w Polsce, z których jedynie część dotyczy kwestii udziału w składzie orzekającym wspomnianych sędziów, a jeszcze mniejsza część – sędziów sądów powszechnych. **Nie zapadło żadne orzeczenie ETPCz kwestionujące status sędziego sądu powszechnego.**

47. Podkreślić również należy, że propozycja Ministra Sprawiedliwości zaprezentowana 6 września 2024 roku jest niespójna ze słowami tegoż Ministra wypowiedzianymi podczas wywiadu udzielonego dziennikarzom Ewie Ivanovej i Jarosławowi Kurskiemu, opublikowanego w Gazecie Wyborczej 1 marca 2024 roku: „*(...) emocja społeczna nie jest taka: wyrzucicie tych sędziów z zawodu, wyciągnijcie konsekwencje. Raczej: znajdźcie jakieś sensowne rozwiązanie, dogadajcie się.*”. W naszej opinii Minister Sprawiedliwości rację miał 1 marca 2024 roku, nie zaś 6 września 2024 roku.

48. W ocenie inicjatorów przedsięwzięcia „Ogólnopolskie Zrzeszenie Sędziów AEQUITAS”, sposób wyłonienia członków Krajowej Rady Sądownictwa nie stwarza automatycznie podstaw ani do postawienia zarzutu nieprawidłowości procedury nominacyjnej, w której brała udział Krajowa Rada Sądownictwa, ani tym bardziej do uznania, że powołany w niej sędzia nie posiadał przymiotów do sprawowania wymiaru sprawiedliwości zgodnie z art. 175 Konstytucji RP.

49. Zdaniem inicjatorów przedsięwzięcia „Ogólnopolskie Zrzeszenie Sędziów AEQUITAS”, motywacja proponowanych zmian wynika nie tyle z wadliwości procedury nominacyjnej i wątpliwości co do niezawisłości sędziów powołanych od 2018 r., co z chęci rewanżyzmu w stosunku do tych

it is inadmissible to "*adopt normative acts leading to the removal of judges ex lege, without conducting individualised proceedings*".

46. Fourthly, the application of such drastic measures is completely incomprehensible in the face of the fact that out of several million cases concluded since 2018 by the above group of judges, as of 23 November 2023, the ECtHR had 492 cases pending before it concerning the reform of the judiciary in Poland, of which only some concern the issue of the participation in the adjudicating panel of the aforementioned judges, and an even smaller part – judges of common courts. **No ECtHR ruling has been issued questioning the status of a judge of a common court.**

47. It should also be emphasized that the proposal of the Minister of Justice presented on September 6, 2024 is inconsistent with the words of the Minister himself spoken during an interview given to journalists Ewa Ivanova and Jarosław Kurski, published in Gazeta Wyborcza on March 1, 2024: "*(...) the social emotion is not: throw these judges out of the profession, draw consequences. Rather: find some reasonable solution, come to an agreement.*" In our opinion, the Minister of Justice was right on March 1, 2024, not on September 6, 2024.

48. In the opinion of the initiators of the project "National Association of Judges AEQUITAS", the method of selecting members of the National Council of the Judiciary does not automatically create grounds for accusing the National Council of the Judiciary of irregularities in the nomination procedure in which the National Council of the Judiciary participated, or, even more so, for recognizing that the judge appointed therein did not possess the attributes to administer justice in accordance with Article 175 of the Constitution of the Republic of Poland.

49. According to the initiators of the project "National Association of Judges AEQUITAS", the motivation for the proposed changes results not so much from the defective nomination procedure and doubts as to the independence of judges appointed since 2018, but from the desire for revenge

sędziów, którzy wbrew stanowisku niektórych środowisk sędziowskich, wzięli udział w procedurze awansowej do sądów wyższych instancji. Powyższy wniosek wynika choćby ze sztucznie wykreowanego przez Ministerstwo Sprawiedliwości podziału sędziów na trzy grupy i gradacji odpowiedzialności każdej z tych grup, mimo że w każdym przypadku rola Krajowej Rady Sądownictwa była identyczna.

50. Wbrew powtarzanej w mediach narracji propagowanej przez sędziów otwarcie sprzyjających aktualnie rządzącej większości politycznej, znakomita większość sędziów awansowanych od 2018 r. to sędziowie z wieloletnim doświadczeniem orzecznictwem, doskonałymi wcześniejszymi i obecnymi wynikami pracy orzecznictwem, którzy w postępowaniu konkursowym zostali pozytywnie zaopiniowani przez wizytatorów.

51. Wszelkie projektowane regulacje powinny być zgodne z obowiązującym porządkiem prawnym, z poszanowaniem praw człowieka, oraz przede wszystkim uwzględniać dobro obywateli i gwarantować pewność obrotu prawnego.

52. Przechodząc do końca argumentacji należy wskazać, że już w chwili obecnej sędziowie powołani od 2018 r. są masowo dyskryminowani:

- Dyrektor Krajowej Szkoły Sądownictwa i Prokuratury w opublikowanej w dniu 12 lipca 2024 r. na stronie internetowej informacji stwierdził, że sędziowie awansowani od 2018 r. nie będą prowadzili zajęć z aplikantami z uwagi na ich wątpliwy status zawodowy oraz wątpliwą postawę etyczną i moralną, a jednym z kryteriów powierzania konkretnej osobie zajęć będzie „brak zaangażowania w działania antypraworządnościowe”,

- bez merytorycznego uzasadnienia – pomimo posiadanych właściwych kwalifikacji - odwoływani są z pełnionych funkcji, np. przewodniczącego wydziału, wizytatora, rzecznika prasowego sądu, nawet koordynatora do spraw współpracy z zagranicą,

- mimo braku podstawy prawnej przerwana została ich kadencja jako członków w komisjach do spraw egzaminów wstępnych na aplikacje (sądową, adwokacką, radcowską, notarialną, komorniczą) oraz egzaminów zawodowych (na zakończenie aplikacji),

towards those judges who, contrary to the position of some judicial circles, took part in the promotion procedure to higher courts. The above conclusion results, for example, from the artificial division of judges into three groups created by the Ministry of Justice and the gradation of responsibility of each of these groups, despite the fact that in each case the role of the National Council of the Judiciary was identical.

50. Contrary to the narrative repeated in the media and propagated by judges openly supporting the currently ruling political majority, the vast majority of judges promoted since 2018 are judges with many years of judicial experience, excellent previous and current results of judicial work, who received positive opinions from inspectors during the competition procedure.

51. All proposed regulations should be consistent with the applicable legal order, respect human rights and, above all, take into account the well-being of citizens and ensure the certainty of legal transactions.

52. To conclude the argument, it should be pointed out that judges appointed since 2018 are already being massively discriminated against:

- The Director of the National School of Judiciary and Public Prosecution, in information published on the website on 12 July 2024, stated that judges promoted from 2018 will not conduct classes with trainees due to their questionable professional status and questionable ethical and moral attitude, and one of the criteria for entrusting a specific person with classes will be "lack of involvement in anti-rule of law activities",

- without substantive justification - despite their proper qualifications - they are dismissed from their positions, e.g. department chairman, inspector, court spokesman, even coordinator for cooperation with foreign countries,

- despite the lack of a legal basis, their term of office as members of the commissions for entrance exams for traineeships (judicial, advocate, legal adviser, notary, bailiff) and professional exams (at the end of the traineeship) has been interrupted,

- odwoływani są z delegacji do sądu wyższego szczebla albo odmawia im się zgody na taką delegację.

53. Odnotowania wymaga, że w Sądzie Okręgowym w Warszawie nowo powołana Prezes tego Sądu utworzyła stanowisko wiceprezesa do spraw organizacji pracy i koordynacji działań przywracających standardy przywracania praworządności.

54. Na zakończenie wyjaśnić należy, że dotychczas nie zajmowaliśmy publicznie stanowiska, nie chcąc się włączać w spór, dotyczący przede wszystkim rozwiązań ustawowych odnośnie sposobu wyłaniania tzw. sędziowskiej części KRS. Naszą codzienną, rzetelną służbą wykazujemy, że niezasadne są wszelkie kierowane wobec nas, jako ogółu, pomówienia. Zapowiedziana przez Ministra Sprawiedliwości możliwość wznowienia postępowania prowadzonego przez sędziego powołanego od 2018 r., która ma być dostępna wyłącznie dla strony, która w toku postępowania kwestionowała status sędziego, odczytana być musi jednoznacznie jako zachęta do takich zarzutów, ponieważ w chwili obecnej ilość wniosków składanych w trybie art. 42a ustawy Prawo o ustroju sądów powszechnych jest niezadawalająca dla osób sprzyjających rozwiązaniom ustawowym zaproponowanym przez Ministra Sprawiedliwości.

Do wiadomości:

- Minister Sprawiedliwości
- Komisja Monitorująca Zgromadzenia Parlamentarnej Rady Europy
- Komisja Prawna i Praw Człowieka Zgromadzenia Parlamentarnej Rady Europy
- Rzecznik Praw Obywatelskich
- Helsińska Fundacja Praw Człowieka

- are dismissed from delegations to a higher court or their consent to such delegation is refused.

53. It should be noted that in the District Court in Warsaw, the newly appointed President of this Court has created the position of Vice-President for the organization of work and coordination of activities restoring standards of restoring the rule of law.

54. In conclusion, it should be explained that we have not taken a public position so far, not wanting to get involved in the dispute, which primarily concerns statutory solutions regarding the method of selecting the so-called judicial part of the National Council of the Judiciary. Our daily, reliable service shows that all the slander directed against us as a whole is unfounded. The possibility announced by the Minister of Justice to reopen proceedings conducted by a judge appointed since 2018, which is to be available only to the party that questioned the status of the judge during the proceedings, must be clearly interpreted as an encouragement to make such allegations, because at present the number of applications filed under Article 42a of the Act on the System of Common Courts is unsatisfactory for persons supporting the statutory solutions proposed by the Minister of Justice.

Cc:

- Minister of Justice
- Monitoring Committee of the Parliamentary Assembly of the Council of Europe
- Committee on Legal Affairs and Human Rights of the Parliamentary Assembly of the Council of Europe
- Commissioner for Human Rights
- Helsinki Foundation for Human Rights

**W imieniu członków przedsięwzięcia „Ogólnopolskie Zrzeszenie Sędziów AEQUITAS”
- inicjatorzy przedsięwzięcia
sędziowie Sądu Apelacyjnego w Łodzi i sędziowie Sądu Okręgowego w Łodzi**

**On behalf of the members of the project "National Association of Judges AEQUITAS"
- initiators of the project
judges of the Court of Appeal in Lodz and judges of the Regional Court in Lodz**

GRZEGORCZYK Kinga.....

HAJDYS Paweł.....

Prof. MICHALSKA-MARCINIAK Monika

Dr SMUSZ-KULESZA Monika

TERLECKA Anna.....

ZNYK Dorota.....